

ÅRSBERETNING

2000

DEN GRØNNE JOBPULJE

ÅRSBERETNING
2000
DEN GRØNNE JOBPULJE

Årsberetning 2000 Den Grønne Jobpulje

Udgivet april 2001 af:
Den Grønne Jobpulje
c/o Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Telefon 32 66 01 00

Layout:
Henning Jørgensen
Lilian Jørgensen
www.himmelblaa.dk

Fotos:
Henrik Clifford Jakobsen, s. 4, 6 og 7.
Jakob Vedelsby, s. 18-19 og 20.

Øvrige fotos:
De enkelte bevillingsmodtagere.

Tryk:
Scanprint as
Omslag: 250 gr. Cyclus Offset
Indhold: 115 gr. Cyclus Offset
ISBN: 87-7944-409-1
ISSN: 1398-3733
Oplag: 1.500

Denne tryksag er produceret hos Scanprint as.
som er Svanemærkegodkendt licensnr. 241 055
ISO 14001 miljøcertificeret
EMAS miljøregistreret
ISO 9002 kvalitetsgodkendt

Publikationen fås i:
Miljøbutikken
Læderstræde 1
1201 København K
Telefon: 33 92 76 92

Desuden kan denne publikation også ses
på Internettet på følgende adresse:
www.mst.dk/gronjob
Yderligere oplysninger om
Den Grønne Jobpulje findes
samme sted.

Indhold

Forord ved formanden	4
De to øvrige bestyrelsesmedlemmer giver Jobpuljens fremtid et par ord med på vejen	
Kapitel 1. Grønne job i tal og figurer	8
Kapitel 2. Hvordan gik 2000?	10
Kapitel 3. Samarbejdspuljen ”Nye Partnere”	15
Kapitel 4. Konferencen ”Grøn Beskæftigelse i Danmark”	16
Kapitel 5. Eksempler på støttede projekter i 2000	18
1. Den elektroniske tunge	
2. Fra vildnis til naturpark	
3. Et verdenscenter for store solvarmeanlæg	
4. 1000 lejemål motiveres til intensiv affaldssortering	
Kapitel 6. Den Grønne Jobpuljes samlede indsats 1997-2000	26
1. Bevillingspolitikken	
2. Særlige indsatsområder	
3. Udvikling og synergieffekter	
4. Projekterne fortsætter	
Kapitel 7. Delpuljen hos Grøn Aktivering i Vejlerregionen: Den samlede indsats 1997-2000	34
1. Formål og rammer	
2. Bredde og mangfoldighed	
3. Effekt	
4. Delpuljens grønne job i tal og figurer	
Kapitel 8. Den Grønne Jobpulje i fremtiden	36
Bilag:	
1. Regnskab: Tilsagnsregnskab og udbetalingsregnskab	38
2. Bevillinger: Beskrivelser af de støttede projekter findes på nettet	39
3. Lov	41
4. Bekendtgørelse	44
5. Programbeskrivelse	48
6. Forretningsorden	58
7. Vejledning om Den Grønne Jobpulje	59
8. Retningslinier for tilskud til projekter via delpuljen Grøn Aktivering i Vejlerregionen	63

Forord

En af grundene til at vi i sin tid mente det var en god idé at oprette en grøn jobpulje, var at det på en række måder gavner virksomhederne at gøre noget ved miljøet. Det er derfor med glæde jeg ser resultaterne af midtvejsevalueringen af Den Grønne Jobpulje. Jeg vil specielt nævne et eksempel: Center for Alternativ Samfundsanalyse har som led i evalueringen spurgt projektlederne hvad deres motiver var for at gå i gang med det støttede projekt. En meget stor del af de adspurgte nævner styrkelsen af konkurrenceevnen som et element der har haft stor betydning for igangsættelsen af miljøprojektet.

Det er glædeligt at se at mange virksomheder opfatter det miljømæssige som et område der kan give vækst, og at myten om at miljøkrav er skadelige for virksomhederne og for beskæftigelsen, er ved at blive manet i jorden. I Jobpuljen har vi set mange eksempler på det modsatte, og nogle af de støttede virksomheder tilkendegiver endda at det har været helt afgørende for virksomhedens overlevelse at de har kunnet igangsætte et miljøprojekt og få støtte hertil.

Vi har også set nogle gode eksempler på at virksomheder, kommuner og amter arbejder sammen i netværk på miljøområdet. Her arbejdes der i fællesskab på at øge miljøkompetencerne, og den miljøviden der findes hos de offentlige myndigheder, udnyttes mere offensivt til gavn for virksomhederne, miljøet og beskæftigelsen end hvis der alene er tale om en kontrolfunktion.

I det hele taget har det været spændende at se den mangfoldighed af gode miljøidéer og vilje til at gøre en forskel der har præget ansøgningerne til Jobpuljen. Puljen støtter både mere etablerede virksomheder og offentlige myndigheder, men bruger også en del af sine bevillinger på at satse på iværksættere der har idéer som er på forkant af den miljømæssige udvikling.

»I en række tilfælde har vi set at små græsrodsprægede virksomheder har sat en udvikling i gang der får nogle af de mere etablerede virksomheder til at følge efter.«

I en række tilfælde har vi set at små græsrodsprægede virksomheder har sat en udvikling i gang der får nogle af de mere etablerede virksomheder til at følge efter. En sådan udvikling kan vi skimte både inden for det økologiske byggeri og på tekstilområdet. Man kan hævde at det er noget pjat at støtte små avantgarde-virksomheder der med idealisme prøver at markedsføre nye miljøideer, og det skal også indrømmes at de sommetider går ned. Men spørgsmålet er om vi har råd til at lade være. Det koster at være på forkant, og hvis samfundet støtter dem der har modet og entusiasmen, er der også mulighed for at nye idéer kan vinde frem langt hurtigere og gavne både miljøet og væksten i samfundet. Der er behov for et engagement fra en ordning som Jobpuljen der kan støtte iværksættere og innovative virksomheder med de projekter de tror på og brænder for.

Arbejdsløsheden er ikke det markante problem som den har været, men desto større er nødvendigheden af at gøre en indsats for at få alle i arbejde. Der er stadig mennesker der ikke som en selvfølge kan finde et nyt job, måske fordi de er ældre eller indvandrere, eller fordi de er blevet nedslidte. Disse menneskers kvalifikationer skal bruges, og det er nødvendigt at samfundet indretter sig så der er plads til dem på arbejdsmarkedet og tilbyder en relevant

opkvalificering. Jobpuljen har gennem årene støttet en række projekter der handler om grøn opkvalificering af personer der har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, og denne indsats er blevet forstærket i 2000. Vi hører med stor interesse at projektledere rapporterer at de har stor succes med at få deltagerne i arbejde fra disse miljøprojekter. De peger på at projekterne føles meningsfulde for deltagerne og derfor giver resultater. Jeg er sikker på at vi i fremtiden vil se nogle spændende projekter hvor virksomheder kombinerer deres ønsker om at gøre noget for miljøet med deres sociale ansvar. På baggrund af det meget positive resultat af midtvejsevalueringen foreslog Jobpuljens bestyrelse at puljen fortsatte i endnu en fireårsperiode. Det glæder mig at der blev flertal for en forlængelse i forbindelse med finansloven for 2001.

Jobpuljen fortsætter altså – med to spændende indsatsområder som også har været højt prioriteret i det hidtidige arbejde. Vi skal fortsat være med til at sikre at de mest spændende innovative miljøteknologier og nye grønne produkter kan få støtte til den nødvendige markedsmodning. Og så skal vi medvirke til at det rummelige arbejdsmarked også bliver et grønt arbejdsmarked.

*Jes Lunde
Formand for Den Grønne Jobpulje
Februar 2001*

De to øvrige bestyrelsesmedlemmer giver Jobpuljens fremtid et par ord med på vejen

Vibeke Grønbæk, folkeskolelærer, viceborgmester i Vordingborg Kommune og tidligere MF for de radikale:

Det har været en glæde at se den stigende professionalisme der har præget ansøgningerne til Jobpuljen fra de små virksomheder, iværksættere og græsrodder. Det er vigtigt at miljøspørgsmålene ikke bare er noget der diskuteres af eksperter, men at almindelige folk også føler at de kan være med til at arbejde for et mere bæredygtigt samfund.

Hele diskussionen om Agenda 21 og bæredygtighed trænger til at komme endnu mere ned på jorden, og det er på tide at der anvises flere konkrete handlemuligheder. I det lys er det godt at se de mange ansøgninger til Den Grønne Jobpulje der udspringer af lokale, grønne idéer og entusiasme. Det kan være de lokale foreninger omkring en idrætshal eller et andet lokalt samlingssted der beslutter at gå i front med hensyn til miljøbevidsthed og økologi, eller det kan være initiativer for at indføre økologisk skolemad eller affaldssortering i et boligområde. Det kan også være samarbejde mellem lokale græsrodder og erhverv for at omstille til større bæredygtighed. Ofte er de grønne guider involveret i initiativerne, og det er tydeligt at de har betydning som igangsættere af lokale projekter.

»Hele diskussionen om Agenda 21 og bæredygtighed trænger til at komme endnu mere ned på jorden, og det er på tide at der anvises flere konkrete handlemuligheder.«

De lokale miljøprojekter har demonstrationsværdi for andre. De viser konkrete eksempler på miljørigtig adfærd og de øger forbruget af miljøvenlige varer. Der er brug for et bredt engagement i samfundet for at få vendt udviklingen hen imod større bæredygtighed, og jeg er glad for at have været med til at støtte nogle gode eksempler på at det kan lade sig gøre. Det er væsentligt at støtte op om lokale ildsjæle. Det er deres arbejde der baner vejen for den folkelige opbakning til miljøindsatsen. Det er væsentligt at de mennesker der som forbrugere og skatteydere skal være med til at betale for denne indsats også får flere muligheder for at indgå i lokale, meningsfulde miljøprojekter. Vi ser mange eksempler på at engagementet er der.

Steen Andersen, næstformand i SiD:

I SiD har vi længe arbejdet ud fra den overbevisning at der kan skabes mange nye gode og meningsfulde job på miljøområdet. Det gælder i de eksisterende virksomheder der både kan spare på ressourcerne og øge deres vækst ved at fokusere på miljøstyring. Og det gælder udviklingen af nye miljøidéer der kan give grundlag for vækst og eksport. Jeg er glad for at se at f.eks. også HK havde en fortsættelse af Den Grønne Jobpulje med blandt de forslag de fremsatte forud for drøftelserne om finansloven for 2001. Det er vigtigt at miljøtankegangen gennemsyrrer hele samfundet.

Når vi taler om det rummelige arbejdsmarked, er det for mig endnu mere indlysende at der kan være

meget fornuft i at se på en kobling til alle de miljøopgaver der kan løses bedre. Naturpleje, genbrug, økologisk omlægning af kantiner og institutionskøkkener, miljøstyring og affaldssortering er nogle områder hvor der kan skabes gode og varige job for dem der er marginaliseret på arbejdsmarkedet.

Jeg tror at en af nøglerne til at skabe et godt og produktivt arbejdsmarked, er at vi fokuserer meget mere på at skabe sammenhæng mellem vores arbejdsliv og vores idealer. Mange lønmodtagere ønsker at være med til at skabe et bæredygtigt samfund, de ser det som en del af grundlaget for et meningsfuldt liv. Arbejdspladserne får fordele både udadtil og indadtil i form af øget medarbejdertilfredshed hvis de lever op til deres miljømæssige og sociale ansvar. En kobling mellem en indsats for miljøet og ønskerne om at skabe et mere rummeligt arbejdsmarked er derfor en oplagt mulighed for Den Grønne Jobpulje.

»Jeg tror at en af nøglerne til at skabe et godt og produktivt arbejdsmarked, er at vi fokuserer meget mere på at skabe sammenhæng mellem vores arbejdsliv og vores idealer.«

Grønne job i tal og figurer

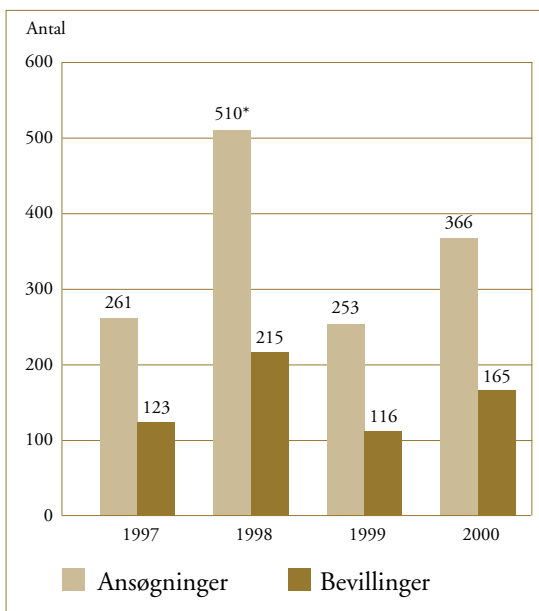
Den Grønne Jobpulje har i 2000 afholdt otte bestyrelsesmøder. Både bestyrelse og sekretariat har i årets løb besøgt projekter som har modtaget tilskud fra Jobpuljen.

Der er gennem året blevet behandlet 366 ansøgninger som tilsammen søgte om 269 millioner kroner. Der blev givet 165 bevillinger på tilsammen 78,5 millioner kroner. Dette svarer til at 45 % af ansøger-

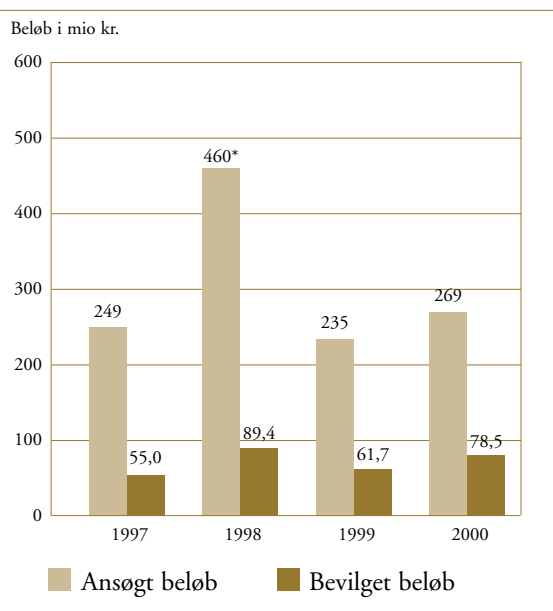
ne fik tilsagn. Og der blev givet bevillinger på 29 % af de ansøgte beløb.

Sideløbende med aktiviteterne i Den Grønne Jobpulje har der siden 1997 hvert år været uddelegeret en delpulje til Grøn Aktivering under AF i Vejlerregionen. Der blev i 1999 bevilget 5,3 mio. kr. til delpuljens disposition i 2000. En nærmere beskrivelse af delpuljens samlede indsats 1997-2000 findes i kapitel 7.

Figur 1
Antal ansøgninger og bevillinger
i 1997-2000

**Ansøgt beløb og bevilget beløb
i 1997-2000**

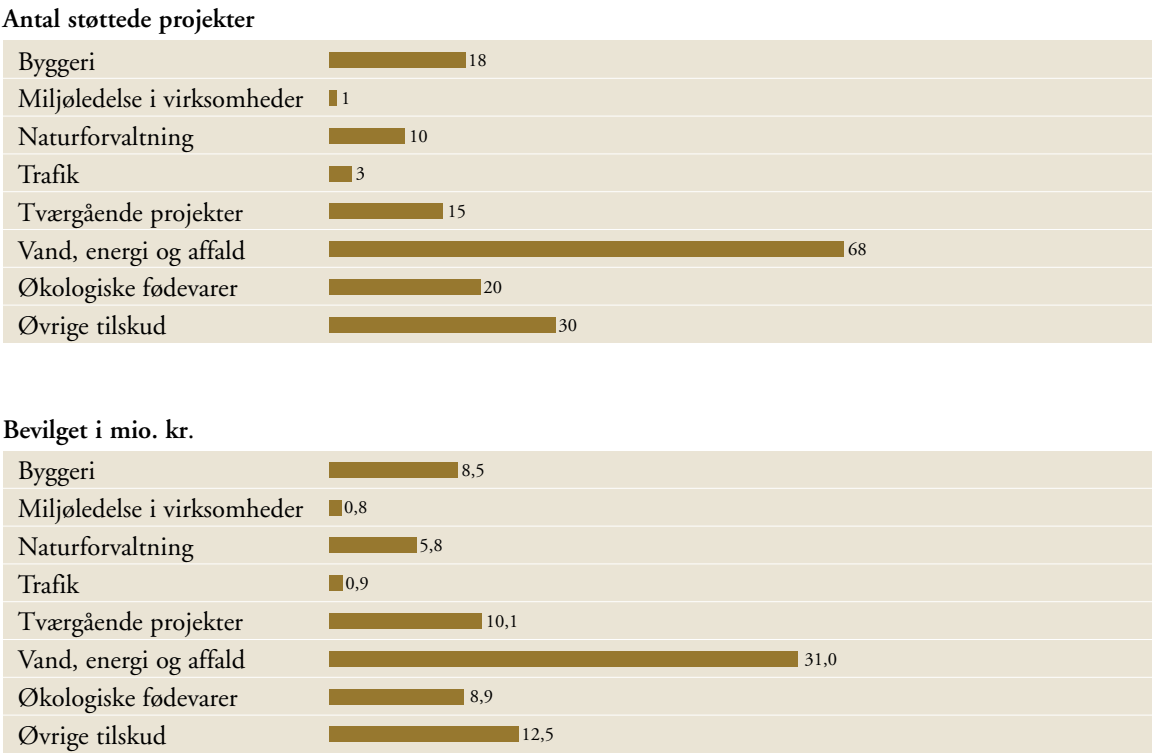
* Henf 138 ansøgninger, der var indsendt i 1997, men først blev behandlet i 1998.

Tabel 1: Bevillingerne 2000 fordelt på amter

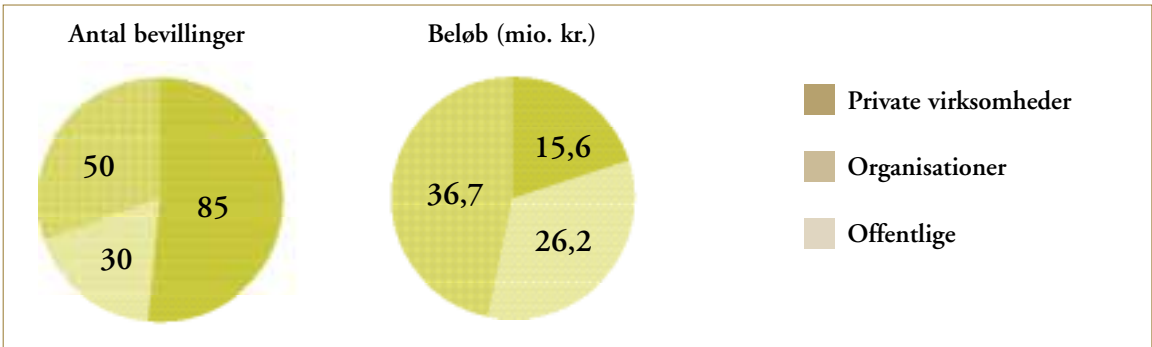
Amt	Antal støttede projekter	i %	Bevilget (mio. kr.)	i %
København	15	9	7,1	9
Frederiksborg	14	9	6,0	8
Roskilde	4	2	2,1	2
Vestsjælland	5	3	1,8	2
Storstrøm	8	5	4,1	5
Bornholm	4	2	1,7	2
Fyn	17	10	7,8	10
Vejle	3 (+ 14*)	2	3,1 (+6,1*)	4
Viborg	2	1	0,5	1
Ribe	2	1	1,4	2
Ringkøbing	7	4	2,4	3
Århus	35	21	18,1	23
Sønderjylland	1	1	0,8	1
Nordjylland	16	10	7,1	9
Københavns kommune	29	18	13,3	17
Frederiksberg kommune	3	2	1,2	2
I alt	165	100	78,5	100

* Tallene i parentes vedrører delpuljen Grøn Aktivering i Vejlerregionen (se nærmere i kapitel 7). Tallene indgår i øvrigt ikke i tabellen eller i de øvrige tabeller og figurer i dette kapitel.

Figur 2: Bevillinger 2000 fordelt på indsatsområde

Figur 3: Bevillingerne 2000 fordelt efter type af bevillingsmodtagere

Tabel 2: Tilskud 2000 fordelt efter størrelse

Tilskudsstørrelse i kr.	Antal tilsagn
Under 100.000 kr.	5
100.000 - 499.999 kr.	102
500.000 - 999.999 kr.	49
1.000.000 kr. og derover	9
I alt	165

Hvordan gik 2000?

Et aktivt år

2000 har været et aktivt år for Jobpuljen. 366 ansøgninger blev behandlet på otte bestyrelsesmøder. Året har været præget af stor mangfoldighed i ansøgningerne. Som noget nyt valgte bestyrelsen at udmelde yderligere et prioriteret område, nemlig projekter der som målgruppe har personer der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Det har betydet at der særligt i årets sidste måneder har været et betydeligt antal ansøgninger på dette område. Jobpuljen har i 2000 i alt disponeret over ca. 80 mio. kr. hvilket betyder at puljen over den forløbne fireårsperiode stort set har anvendt den bevilling på ca. 300 mio. kr. der er blevet tildelt puljen fra 1997 og frem. I maj 2000 holdt Jobpuljen en konference hvor der på baggrund af midtvejsevalueringen af puljen blev lagt op til en diskussion af erfaringer, resultater og visioner omkring grøn jobskabelse i Danmark. Konferencen er nærmere beskrevet i kapitel 4.

Fremtiden

Året har naturligvis været præget af diskussioner om Jobpuljens fremtid fordi 2000 var det sidste år med den fireårige bevilling som Folketinget afsatte til Den Grønne Jobpulje i 1997. Jobpuljens bestyrelse lagde på baggrund af den positive midtvejsevaluering op til at puljens arbejde skulle fortsætte. Med finansloven for 2001 blev der aftalt en forlængelse af Jobpuljen i en ny fireårsperiode, og der blev defineret to specifikke indsatsområder: projekter der vedrører markedsmodning af innovative miljøteknologier og grønne produkter, og projekter inden for det rummelige arbejdsmarked. Dermed følges linien fra den forløbne periode op hvor projekter på disse områder har været højt prioriteret.

»Det viser sig at der er besparelser at hente ved at sortere affaldet, og at en miljømedarbejder efter en opstartsperiode kan tjene sin egen løn hjem samtidig med at der er fordele for miljøet.«

Stor bredde

Ligesom i de foregående år er der stor bredde i Jobpuljens bevillinger. De spænder fra tilskud til en virksomhed der vil arbejde med ny teknologi, til opsætning af vindmøller på havet, til støtte til markedsføring af miljøvenligt legetøj. Et fællestræk er at projekterne er nyskabende på deres område og kan skabe nye grønne job. Der er givet støtte til en række virksomheder der har udviklet ny miljøteknologi, f.eks. til udnyttelse af proteinholdigt spildevand, opsporing af lækager i vandledninger eller besparelser på kemikalieforbruget i filmfremkaldemaskiner.

Sortering skaber job

Der er mange projekter vedrørende affald og genanvendelse, og dette område har også været særligt prioriteret i 2000. Jobpuljens opfordring til boligsektorerne om at ansætte en grøn medarbejder og gå i gang med affaldssortering har båret frugt, og i december 2000 gav puljen støtte til oprettelsen af et netværk der skal opsamle erfaringerne fra disse projekter og medvirke til at sprede idéerne om affaldssortering i boligsektoren. Det viser sig at der er besparelser at hente ved at sortere affaldet, og at en miljømedarbejder efter en opstartsperiode kan tjene sin egen løn hjem samtidig med at der er fordele for miljøet.

Økologiske fødevarer

Økologisk afsætning og distribution har været et andet prioriteret område. I 2000 er der givet 8,9 mio. kr. til støtte for dette område, bl.a. til markedsføring af økologiske produkter i detailhandelen og til oprettelse af en distributionscentral for økologiske varer til offentlige kantiner. Undersøgelser har peget på at det er markedsførings- og distributionsproblemer der står i vejen for væksten i forbruget af økologiske varer, og puljen har derfor ønsket at give dette område et løft – i samarbejde med Direktoratet for Fødevarerhverv der også har støttemuligheder på dette område.

Alternativ energi

På energiområdet har puljen i 2000 støttet både udvikling af solceller, bølgegenerator og solvarmeanlæg. Også nogle mere tværgående projekter har fået støtte, bl.a. på Samsø og Ærø hvor der er en række initiativer i gang der sigter mod at overgå til vedvarende energi, og som også skaber lokale arbejdspladser.

Det rummelige arbejdsmarked

I 2000 valgte Jobpuljens bestyrelse at prioritere grønne projekter der indebærer en indsats for at få dem der har sværest ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet i arbejde, og miljøprojekter som i øvrigt indebærer en social indsats. Arbejdsløsheden er faldet markant, og det betyder at der er særlig grund til at gøre en indsats over for dem der har stået bagest i arbejdsløshedskøen. Folketinget har med målsætningerne omkring det rummelige arbejdsmarked tilkendegivet at det er vigtigt at der i de kommende år gøres en indsats for at alle der kan, også får en mulighed for en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det gælder f.eks. bogligt svage unge, indvandrere eller mennesker der efter et langt arbejdsliv måske har nedsat erhvervsevne.

Miljøet giver job til ledige

Jobpuljens bestyrelse er overbevist om at der er gode muligheder for at kombinere en miljøindsats med en indsats for at tilbyde arbejde til disse grupper. Puljen henvendte sig i foråret bredt til kommuner, arbejdsmarkedsråd, de kommunale koordinationsudvalg for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats og andre aktører på det sociale område og arbejdsmarkedsområdet, og henvendelsen har resulteret i en række bevillinger fra Jobpuljen. Puljen har i 2000 ydet ca. 23 mio. kr. til lidt under 40 projekter på dette område. Der er stor idérigdom i projekterne. Et par projekter vedrører f.eks. målrettet uddannelse af sent udviklede unge til job som henholdsvis landbrugsmedhjælpere og økologiske

køkkenmedhjælpere og kombinerer uddannelsen med praktikophold der kan føre til en senere ansættelse af de unge i varige job. En indsats for at uddanne grønne køkkenmedhjælpere går fint i spand med en indsats for at tilbyde økologisk og sund skolemad eller for i øvrigt at omlægge til økologisk kost i de kommunale institutioner. Jobpuljen lægger vægt på at sådanne synergieffekter udnyttes, og på at projekterne er meget konkrete i deres indsats for at få indplaceret projektdeltagerne på arbejdsmarkedet, enten i ordinære job eller f.eks. i fleksjob.

Andre projekter arbejder for at opkvalificere revaliderter eller personer der er i jobtræning, med grønne kompetencer så de kan ansættes som grønne pedelmedhjælpere, viceværter eller f.eks. affaldsmedarbejdere. Mange virksomheder og privatpersoner efterspørger i dag muligheder for at være med til at styrke en bæredygtig udvikling. Ved at skabe grønne job inden for det rummelige arbejdsmarked løfter man både et socialt og et miljømæssigt ansvar.

»Ved at skabe grønne job inden for det rummelige arbejdsmarked løfter man både et socialt og et miljømæssigt ansvar.«

Evaluering

Jobpuljen bliver løbende evalueret, og som led heri følger evalueringsfirmaet CASA en række af puljens projekter. Rapporterne "Sociale aspekter i grønne job", "Innovative virksomheder med grønne job" og "Økologiske fødevarer giver grønne job" fra marts 2001 gennemgår en række af de støttede projekter. Det er hensigten med rapporterne at evaluere projekterne og samtidig give Den Grønne Jobpulje, bevillingsmodtagere og kommende ansøgere mulighed for at kigge projektmagerne over skulderen: "Hvad gik godt - hvad gik skidt? Hvad skal jeg passe på, og hvor kan det gøres bedre?" Rapporterne kan fås ved henvendelse til Det Grønne Sekretariat i Miljøstyrelsen eller Miljøbutikken.

Projektlederne for de fem projekter der er beskrevet i rapporten om sociale aspekter, fremhæver at miljøindholdet i projekterne resulterer i tilfredse kursister og medarbejdere. Lederen af Revacentret i København som har fået støtte til at oprette en serviceordning for de københavnske bycykler, fremhæver også at serviceordningen er et af Revacentrets bedste tilbud til at skaffe kursisterne i arbejde efter kursusforløbet.

Administrationen

Administrativt har det været et travlt år med en slutspurt i december hvor der på to bestyrelsesmøder blev behandlet over 100 ansøgninger. Puljen har kunnet holde sin målsætning om at alle sager der indsendes frem mod en ansøgningsfrist, og som er tilstrækkeligt belyst også behandles på det førstkomende bestyrelsesmøde. Dog måtte der i december to møder til at klare ansøgningsbunken hvilket betød at sagsbehandlingstiden for nogle ansøgninger blev forlænget med en uge.

Tabel 3: Sagsbehandlingstid i Den Grønne Jobpulje i 2000

Sagsbehandlingstid i dage*	0-30	31-60	61-90	91-120	121-150
Behandlede ansøgninger	3 %	81 %	13 %	2 %	1 %

* Der er tale om "bruttotid", dvs. tiden fra den dag en ansøgning kommer ind og indtil den dag ansøgningen besvares endeligt. Dvs. ansøgninger som kommer "skævt" ind i forhold til ansøgningsfristerne, får længere sagsbehandlingstid end de tilstræbte fem uger.

Der er sket en del udskiftninger i sekretariatet. Den 1. oktober 2000 blev sekretariatsleder Vagn Jelsø afløst af sekretariatsleder Niels Thygesen. Forstfuldmægtig Flemming Bo Petersen forlod sekretariatet pr. 1. maj 2000. Sekretariatsbetjeningen af Den Grønne Jobpulje varetages, ud over sekretariatslederen, af fuldmægtig Tove Jensen, cand. scient. Jane Dannesboe, bibliotekar Randi Valmue og afdelingsleder Inga Eskildsen. Assistent Sajada Pervin og stud. comm. Thomas Bille Winkel har også bistået ved administrationen af Den Grønne Jobpulje i 2000.

Tilfredshed med administrationen

Jobpuljen bliver som nævnt løbende evalueret og herunder måles også bevillingsmodtagernes tilfredshed med sagsbehandlingen i sekretariatet. En status

ved udgangen af 2000 baseret på 190 afsluttede projekter viste at 93 % af projekterne var enten tilfredse eller meget tilfredse med behandlingen i Den Grønne Jobpulje i forbindelse med ansøgningen om tilskud. 48 %, altså næsten halvdelen af bevillingsmodtagerne, var meget tilfredse. 92 % angav at Jobpuljen er let at komme i kontakt med og 84 % at puljen fungerer hurtigt og effektivt.

Rigsrevisionens gennemgang

Rigsrevisionen gennemgik i efteråret 2000 Den Grønne Jobpuljes og Den Grønne Fonds generelle administration. I januar/februar 2001 gennemgik Rigsrevisionen yderligere nogle konkrete sager fra de to støtteordninger. Hverken den første eller den anden gennemgang gav anledning til kritik fra Rigsrevisionen af administrationen af de to støtteordninger.

Samarbejdspuljen "Nye Partnere"

Den Grønne Fond og Den Grønne Jobpulje afholdt i januar 2000 konferencen "Ny Partnere – utraditionelt samspil mellem erhvervsliv, miljøorganisationer og grønne ildsjæle". Hensigten med konferencen var at sætte fokus på hvordan parterne kan inspirere hinanden og bruge hinandens kompetencer. Som opfølgning på konferencen afsatte fonden og Jobpuljen tilsammen en pulje på 1 mio. kr. som skulle bruges til at støtte nye perspektivrige samarbejdsprojekter.

Ansøgningsfristen til samarbejdspuljen var 1. maj 2000, og der indkom i alt 19 ansøgninger. Bestyrelserne for Den Grønne Fond og Den Grønne Jobpulje udvalgte herefter fem projekter som rummede særlig gode muligheder for miljøet og de involverede parter.

Følgende fem projekter opnåede støtte:

- Miljømærket fisk: Det nydannede "Fiskernes Økologiske Netværk" blev støttet med 400.000 kr. til i fællesskab med Landsforeningen Levende Hav og nogle fiskeforhandlere at skabe grundlag for en virksomhed der skal forarbejde og sælge miljømærket fisk.
- En nordisk konference om bæredygtigt erhvervsliv: Verdensnaturfonden (WWF) og Huset Mandag Morgen fik 250.000 kr. til at planlægge en stor nordisk konference i 2001 om erhvervslivets bidrag til bæredygtig udvikling nu 10 år efter Rio-konferencen om miljø og udvikling.

- Øget miljøfokus i Silvan-byggemarkeder: Et samarbejde mellem Miljøbutikken i Odense og Silvan-kæden om miljøuddannelse af kædens personale, samt andre tiltag der fremmer salget af miljøvenlige byggeprodukter blev støttet med 150.000 kr.
- Påvirkning af transportvalget hos ansatte hos det rådgivende ingeniørfirma COWI: Den grønne guide i Lyngby og COWI fik 100.000 kr. i støtte til at forsøge at påvirke medarbejdernes valg af transportmidler.
- Udvikling af økologisk typehus: Et samarbejde mellem et byggefirma, et solvarmefirma og en arkitekt om udvikling af et økologisk typehus blev støttet med 100.000 kr.

Kun et enkelt af de støttede projekter er afsluttet i 2000. Dette projekt (udvikling af et økologisk typehus) er nu i gang med videreudvikling og konsolidering af konceptet, bl.a. med støtte fra Jobpuljen.

Bestyrelserne for Den Grønne Fond og Den grønne Jobpulje ser stadig med stor interesse på samarbejdsprojekter mellem miljøorganisationerne og græsrodderne som er fondens målgruppe, og erhvervslivet som er en af Jobpuljens vigtige målgrupper. Der er således også fremover mulighed for at søge støtte til sådanne utraditionelle samarbejdsprojekter. Der skal dog søges separat hos de to ordninger og inden for de indsatsområder som er udmeldt fra henholdsvis fonden og Jobpuljen.

Konferencen

"Grøn beskæftigelse i Danmark"

Den Grønne Jobpulje var den 12. maj 2000 vært for konferencen "Grøn beskæftigelse i Danmark" hvor mere end 150 deltagere og oplægsholdere diskuterede erfaringer, resultater og visioner omkring grøn jobskabelse i Danmark. Baggrunden for konferencen var dels at der ved udgangen af 1999 blev afleveret en midtvejsevaluering af Den Grønne Jobpulje og dels at år 2000 var det sidste år i Jobpuljens første fireårige periode. Jobpuljens bestyrelse ønskede derfor at afholde en konference for at få drøftet og belyst puljens resultater, og for at få sat gang i overvejelserne om hvorvidt ordningen skulle fortsætte, eller om der skulle tages andre initiativer på baggrund af de resultater og erfaringer som puljens arbejde havde skabt.

Deltagere og oplægsholdere på konferencen gav et klart signal om at der i allerhøjeste grad er brug for Den Grønne Jobpulje til at støtte pionerer og eksperimenter som drivkræfter i omstillingen til et bæredygtigt Danmark. Svend Auken udtrykte det således: "Hvis ikke nogen vover at gøre noget nyt og anderledes, sker der ingen udvikling. Jeg ser Den Grønne Jobpulje som en forløber der kan hjælpe med at flytte "normalsamfundet" i retningen mod bæredygtighed". Liselotte Knudsen fra HK fastslog at Jobpuljens støtte netop fungerer som en slags "fødselshjælper" når man vil afprøve nye veje. "Inden for HK er 15.000 medlemmer beskæftiget med indkøb inden for det offentlige", fortsatte Liselotte Knudsen, "og uddannelse af grønne indkøbere er et oplagt område hvor HK kan skabe grønne job."

Borgmester Jens Stenbæk fra Tårnved Kommune i Vestsjælland fortalte om de muligheder og barrierer han havde oplevet for skabelsen af grønne job. Tårnved Kommune vandt, sammen med Bjergsted og Svinninge Kommuner, tredjepræmie med projektet "fra idé til virkelighed" i Den Grønne Jobpuljes konkurrence for kommuner i foråret 1998. Projektet består af et idekatalog til skabelse af op mod en snes grønne jobs inden for væsentlige miljøområder fra produktion af økologiske fødevarer over økologiske boliger til miljørigtig transport for kommunernes mange pendlere. Efter et års tids arbejde med projektet var Jens Stenbæks erfaring at der var masser af jobmuligheder i at bruge hænder frem for kemikalier, i naturgenopretning, miljøstyring, bæredygtigt byggeri og i at skaffe lødige mad til kommunens børn. Barriererne for at realisere de mange grønne ideer ligger efter Jens Stenbæks erfaringer bl.a. i den

kommunale økonomi, i manglen på helhedssyn i forvaltningen og i de startvanskeligheder der altid følger med nye arbejdsformer og metoder. Tredjepræmien og tilskuddet fra Jobpuljen har betydet at de tre vestsjællandske kommuner har fået en god mulighed for at komme videre i processen med at føre de grønne ideer ud i livet.

Da én af udfordringerne for Den Grønne Jobpulje i fremtiden ifølge CASA's evaluering, kunne være at få en del af de mange milliarder i arbejdsmarkeds-systemet anvendt til at skabe grønne job, havde Jobpuljen inviteret kontorchef Leif Chr. Hansen fra Arbejdsmarkedsstyrelsen til at kommentere dette spørgsmål. Leif Chr. Hansen der har ansvaret for området "Det rummelige arbejdsmarked", fremhævede at resultaterne fra Den Grønne Jobpuljes delpulje som administreres af AF-Vejle, har vist at aktiveringsredskaber kan bruges til at skabe grønne job. Delpuljen i Vejlerregionen har for et samlet beløb på 15 mio. kr. godtgjort at målrettede projekter med det formål at skabe grønne job virker, og Leif Chr. Hansen lovede at inddrage disse erfaringer i tilrettelæggelsen af det almindelige arbejdsmarkedssystem.

De mange gode oplæg, værdifulde indlæg og den livlige debat blandt deltagerne gjorde at konferencen både fungerede som erfaringsudveksling og et stjerneskud af gode råd omkring det at skabe nye arbejdspladser inden for miljøområdet. Konferencen viste bred opbakning til en ordning som Den Grønne Jobpulje samt stor interesse for de resultater som puljens bevillinger har hjulpet på vej. Debatten, de mange råd og visioner som blev præsenteret på konferencen, er vigtige og værdifulde arbejdsredskaber for Den Grønne Jobpulje og dens samarbejdspartneres fortsatte indsats for grøn beskæftigelse i Danmark.

»Hvis ikke nogen vover
at gøre noget nyt og anderledes,
sker der ingen udvikling.
Jeg ser Den Grønne Jobpulje
som en forløber der kan hjælpe
med at flytte "normalsamfundet"
i retningen mod
bæredygtighed.«

Den elektroniske tunge

To unge kemikere tog springet fra trygt universitetsmiljø til turbulent erhvervsvirkelighed

Allerede da de to kemistuderende på RUC, Christian Svane og Philip Clemmesen, i 1996 gennemførte et projekt om sensorer til måling af tungmetalindhold i væsker, gjorde de sig tanker om en kommerciel udnyttelse. Men det var først da specialet – om samme emne – et par år senere var i hus, og de begge kunne skrive cand. scient. på visitkortet at de stiftede virksomheden BriSense og for alvor tog fat på udviklingen af det apparat som de nu har fået 675.000 kr. af Den Grønne Jobpulje til at færdiggøre i 2001.

Apparatet er opbygget efter et såkaldt elektronisk tungeprincip der, ud over pumpesystemer og IT-hardware, rummer et antal sensorer som via et kunstigt neuralt netværk kan registrere indholdet af tungmetaller i en væske.

Vejen til den første prototype som står klar i dag, har været lang. Nu forestår det afsluttende testforløb i henholdsvis laboratoriet og i testvirksomhederne. BriSense forventer at indlede en egentlig serieproduktion i 2002. Det præcise starttidspunkt afhænger dog af testresultaterne, og af hvornår det lykkes at tiltrække de nødvendige investorer som kan medvirke til at bringe teknologien ud på verdensmarkedet. Apparatet målrettes i første omgang til galvanoidindustrien som omfatter virksomheder der er specialiseret i overfladebehandling af metaller med tungmetaller som zink og krom, f.eks. til bilkarosserier, søm og skruer. Med BriSense-produktet vil en galvanovirksomhed kunne optimere produktionsforløbet og derved reducere tungmetalforbruget samtidig med at spildevandets indhold af tungmetaller kontinuerligt overvåges online. En virksomhed har derved både et økonomisk og et miljømæssigt incitament til at foretage investeringen.

"Virksomheden opnår direkte adgang til at spare ressourcer, både i selve produktionen og på de relativt store udgifter til myndighedskontrol af spildevandsprøver. Samtidig får de et redskab som gør dem i stand til at oparbejde en troværdig grøn profil. Og det er yderst relevant i en virkelighed hvor miljøaspekter for alvor er kommet på virksomhedernes dagsorden, og eksempelvis grønne regnskaber vinder frem," siger Christian Svane og Philip Clemmesen. BriSense har mødt stor interesse for produktet bl.a. i galvanoidindustriens danske brancheforening, og flere af foreningens medlemsvirksomheder har indvilliget i at deltage i et testforløb. På lidt længere sigt er det tanken at tilpasse løsningen til en lang række andre industrisektorer, bl.a. tekstilindustrien hvor målinger

af tungmetaller i spildevandet er påkrævet. Men lige nu handler det om at få produktet finpudset og at komme godt i gang på galvanoområdet. BriSense har ansat den første medarbejder, Morten Gad-Hansen, der er virksomhedsrådgiver. Fra at være tilknyttet på konsulentbasis fandt han BriSense-projektet så spændende og perspektivrigt at han i dag er fuldtidssparringspartner for de to unge iværksættere.

Skrevet af journalist Jakob Vedelsby

Bevillingsmodtager: BriSense I/S

Bevilling: 675.000 kr. i 1 år.

Kontaktperson: Christian Svane tlf: 32 95 97 91

*Eksempel
på støttet
projekt*

Eksempel på støttet projekt

» Virksomheden opnår direkte adgang til at spare ressourcer, både i selve produktionen og på de relativt store udgifter til myndighedskontrol af spildevandsprøver. Samtidig får de et redskab som gør dem i stand til at oparbejde en troværdig grøn profil. Og det er yderst relevant i en virkelighed hvor miljøaspekter for alvor er kommet på virksomhedernes dagsorden, og eksempelvis grønne regnskaber vinder frem.«

Eksempel på støttet projekt

Fra vildnis til naturpark

Tilvokset grusgrav på Lolland om- dannes til rekreativt grønt område

Ridesti med forhindringer, cykelcrossbane, kælkebakke, naturlegeplads, stisystemer, bænke og borde omkranset af læhegn i pil, trapper i det bakkede terræn til gangbesværede, broer over de kanaler der forbinder områdets fiskerige søer og et udsigtstårn til fugleinteresserede. Sådan lyder planerne for den gamle grusgrav i Kettinge på Lolland som siden lukningen i slutningen af 60'erne har henligget i et stadigt mere uigennemtrængeligt vildnis og fungeret som selvbestaltet losseplads.

Den lokale entreprenør Troels Jørgensen købte den 20 tønder land store grusgrav i 1999 og begyndte det indledende rydningsarbejde med hjælp fra tre lokale bistandsklienter. Materialer, entreprenørmaskiner og en lønnen til projektleder finansierede Troels Jørgensen i første omgang selv. I december 2000 tildelte han 150.000 kr. årligt i tre år fra Den Grønne Jobpulje – en bevilling der gør det muligt at realisere det omfattende projekt som områdets beboere på et borgermøde har været med til at definere.

*»Vi respekterer vores folk
og giver dem ansvar.
Tænk på at det er mennesker
som ofte ikke tror de kan noget.
Men jeg skal love for at der sker
en udvikling undervejs
når de finder ud af at det kan de.
Så vender selvrespekten tilbage.
Her er de med til at skabe
noget som de selv og mange
andre får glæde af.«*

Målet er at skabe et frit tilgængeligt, rekreativt grønt område hvor børn og voksne kan udfolde sig og nyde den smukke natur og det rige dyreliv som bl.a. omfatter rådyr og talrige fuglearter. Troels Jørgensen pointerer at det i høj grad også handler om at få nogle mennesker tilbage på arbejdsmarkedet på en ordentlig måde. Han har selv fastansat projektets tre første bistandsklienter i sit 250-mand store entreprenørfirma. Troels Jørgensen er involveret i andre projekter med arbejdsløse, bl.a. i Knuthenborg hvor mere end 50 procent af de aktiverede hidtil er blevet udsluset til et job. Han har også indført fleksjob og har flygtninge i praktik i sin virksomhed.

”Uden at det skal lyde ophøjet, så føler jeg at jeg som virksomhedsejer har et socialt ansvar at leve op til. Det er rystende hvordan arbejdsløse ofte sættes til meningsløse opgaver som er ren beskæftigelsesterapi og derfor ikke rykker ved deres situation. Vi køber projektet her som en byggeplads med regler og betingelser der skal overholdes. Folkene skal også på forskellige relevante kurser som vi arrangerer sammen med Kommunen. Kurserne kvalificerer dem yderligere til et job hos mig eller andre,” siger Troels Jørgensen.

”Vi respekterer vores folk og giver dem ansvar. Tænk på at det er mennesker som ofte ikke tror de kan noget. Men jeg skal love for at der sker en udvikling undervejs når de finder ud af at det kan de. Så vender selvrespekten tilbage. Her er de med til at skabe noget som de selv og mange andre får glæde af,” siger Anders Nielsen der er entreprenørens projektleder i Kettinge grusgrav. Han fortæller videre at arbejdet med konstruktion af bl.a. trapper og broer er godt i gang – og at de lokale allerede bruger området flittigt.

Skrevet af journalist Jakob Vedelsby
Bevillingsmodtager: T.J. Invest Kettinge A/S
Bevilling: 450.000 kr. i 3 år.
Kontaktperson: Troels Jørgensen, tlf: 54 87 43 00

*Eksempel
på støttet
projekt*

Et verdenscenter for store solvarmeanlæg

Marstal har gennem århundreder været kendt for sin stolte søfartstradition. Men siden 1996 har den lille havneby på Ærøs østkyst fået en helt anden og verdensberømt rolle at spille som et internationalt udstillingsvindue for brug af solvarme i fjernvarmeforsyningen. Byen huser nemlig verdens største solvarmeanlæg på godt 9.000 m² der forsyner mere end 1300 husstande.

Alene på grund af solvarmeanlægget kommer besøgende fra såvel Japan og Kina, små østater, Kroatien, Tjekkiet og andre østeuropæiske lande, danske skoleklasser, turister samt repræsentanter fra andre fjernvarmeværker til øen for at se anlægget. Fjernvarmeværket har fået en lang række internationale miljø- og energipriser - og en stor del af æren for en stigning i øens turisme de senere år.

Men succesen har også store konsekvenser for det lille varmeværk. 3000-4000 besøg om året, deltagelse i internationale konferencer og ERFA-grupper, undervisning osv. er mere end de få medarbejdere kan klare ved siden af deres normale arbejde. "Alene i 1997 brugte jeg 32 weekender på frivilligt, ulønnet demonstrationsarbejde, foredrag mv. Vi synes det er spændende. Og eftersom anlægget er finansieret med offentlige tilskud, har vi da også en naturlig indbygget pligt til at informere om anlægget. Men vi kunne ikke længere tillade over for hverken familie eller forbrugere at bruge så meget tid på information", siger driftsleder Leo Holm, Marstal Fjernvarme.

Hvis ikke den høje demonstrationsværdi og inspiration for andre til at bruge solfangeranlæg i stor skala skulle gå tabt, var det derfor nødvendigt med aflastning. Og Marstal Fjernvarme søgte støtte fra Den Grønne Jobpulje til at ansætte en aflastningsmedarbejder og til at dække nogle af de mange udgifter ved udvidet og fortsat information om anlægget. En sådan støtte ville samtidig kunne give flere nye jobs, mente varmeværket. Måske ikke direkte i Marstal, men til danske solvarmeproducenter, underleverandører, rådgivere med flere der ville nyde godt af værket's uvildige informationsindsats.

I dag har støtten fra Jobpuljen medført et fortsat højt informationsniveau og et flot katalog over resultater og spændende udviklingsmuligheder, bl.a:

- Øens næststørste by, Ærøskøbing, har udbygget sit fjernvarmeanlæg med et solvarmeanlæg på 4500 m².
- I byen Rise i Ærøskøbing Kommune bygger man nu også et fjernvarmeanlæg baseret på et 4500 m² solfangeranlæg der vil give arbejde til lokale håndværkere. Bl.a. skal solfangerne til dette anlæg produceres i Marstal.
- Der er indrettet en professionel informationsafdeling med undervisningslokaler, udstillinger, interaktive og online undervisningsprogrammer, præsentationstavler mv. ved Marstals anlæg.
- Fjernvarmeværket har nu fået overskud til at gå i gang med et nyt perspektivrigt pilotprojekt støttet af EU: Konstruktion af et stort underjordisk vandlager der kan rumme 10.000 m³ overskudsvarme fra sommerperioden til senere brug. Derudover fordobles solfangerarealet til godt 19.000 m².
- Marstal har en hovedrolle i såvel danske som internationale netværk om solbaseret fjernvarme hvortil der jævnligt leveres data.
- Fjernvarmeværket deltog på verdensudstillingen EXPO 2000 i Hannover.

"Alt dette havde vi været nødsaget til at stoppe eller begrænse kraftigt hvis vi ikke havde fået støtte fra Jobpuljen", siger bestyrelsesformanden Niels Aage Jensen.

Den konkrete jobskabelse som følge af støtten kan dog være svær at gøre op. Men den danske producent af Marstals anlæg, ARCON, har med Marstals informationsarbejde fået mulighed for at eksportere knowhow og etablere udenlandske datterselskaber i Kroatien, fortæller Niels Aage Jensen.

"Samtidig har vores aflastningsmedarbejder fået en værdifuld oplæring i daglig drift af et solvarmebaseret fjernvarmeanlæg. En kompetence der vil blive brug for i de kommende år når andre varmeværker skal med på vognen", tilføjer han.

Skrevet af journalist Gert Lynge Sørensen

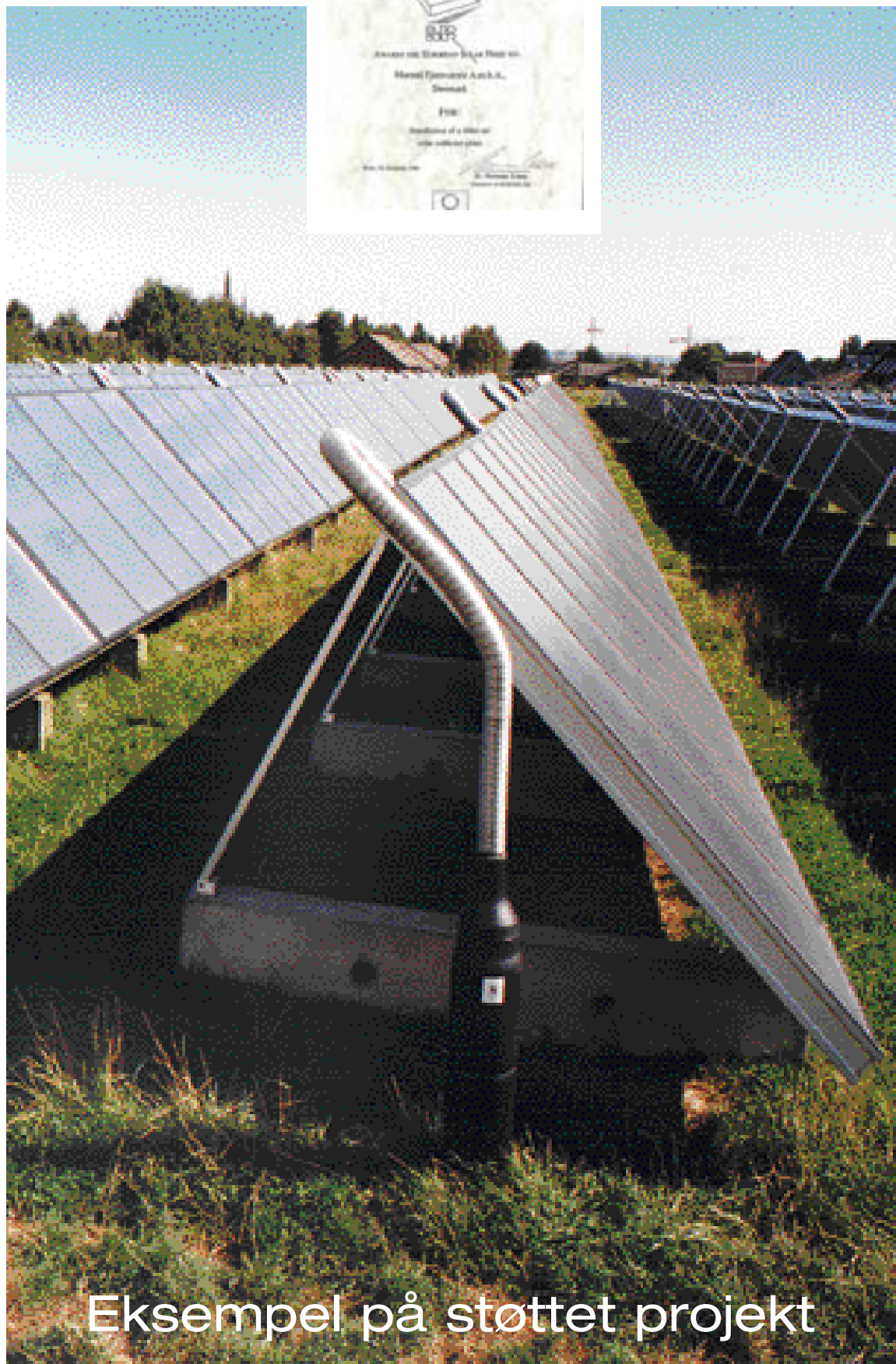
Bevilling: 800.000 kr. over 2 år.

Yderligere Oplysninger:

Marstal Fjernvarme AmbA

tlf: 62 53 15 64

*Eksempel
på støttet
projekt*

Eksempel på støttet projekt

1000 lejemål motiveres til intensiv affaldssortering

Boligforeningen Søbo hører med sine 1000 lejemål til blandt de mindre i Sønderborg. Men på miljøområdet vil det snart være en mastodont. Der er regnvandsopsamling i flere af boligselskabets 19 afdelinger. Et solfangeranlæg producerer varmt brugsvand i et par etageejendomme og i nogle afdelinger kan lejerne afregne direkte for vand og varme med forsyningselskaberne. Boligforeningen udskifter også konsekvent gamle hårde hvidevarer til A-mærkede og mere energieffektive

Udendørs er der pesticid-fri pleje af grønne områder samt omfattende kompostering og affaldssortering. I hver boligafdeling er der desuden dannet et miljøudvalg af beboere som skal sikre effektiviteten i de mange tiltag.

Men godt begyndt er kun halvt fuldendt. Boligforeningen frygtede at bl.a. affaldssorteringen hvor der

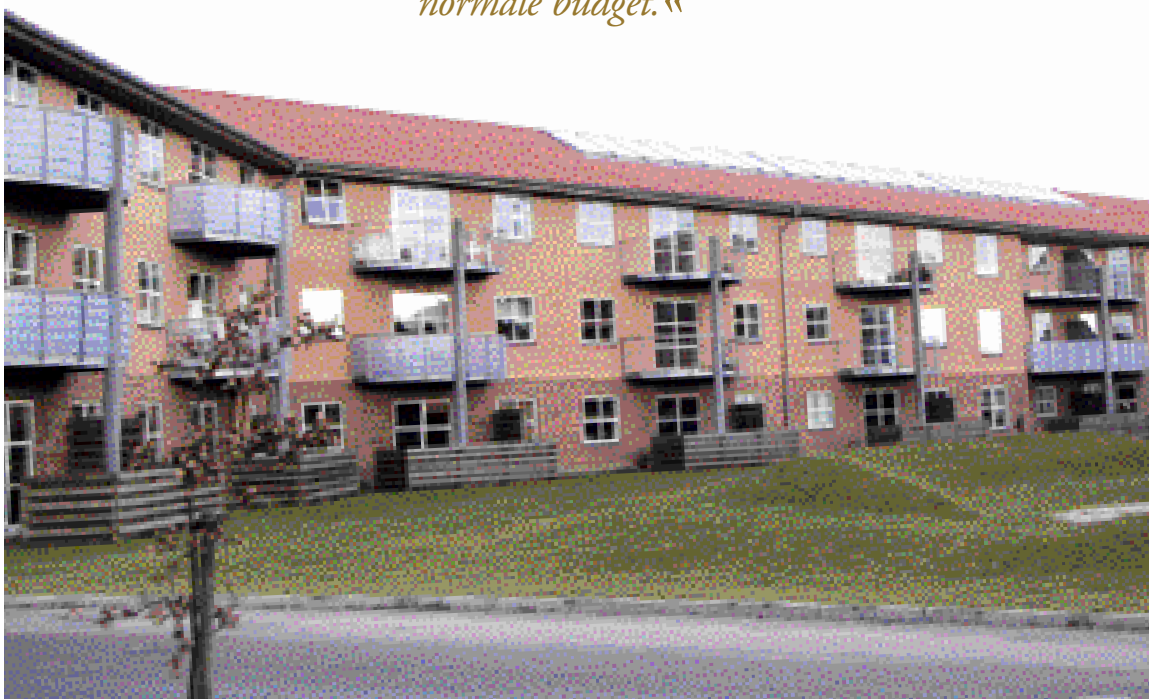
sorteres i henholdsvis 6, 8 eller 11 fraktioner alt efter de enkelte afdelingers særlige forhold, kunne falde sammen med mindre en miljømedarbejder kunne motivere, informere og sikre vedholdenhed i arbejdet. Til denne funktion ansøgte man Den Grønne Jobpulje om støtte.

”Vi var fast besluttet på at gennemføre en omfattende kildesortering af affald, men uden denne medarbejder ville det have taget 10 år i stedet for to år hvis vi skulle have fundet pengene i vores normale budget”, siger Lene Buhl, driftøkonom i Søbo.

Nu, halvvejs i projektet, er der da også sket klare fremskridt. Før støtten havde 2 af de i alt 19 afdelinger såkaldte miljøhuse hvor beboerne kunne sortere deres affald. Nu har 12-13 afdelinger sådanne huse hvor beboerne bl.a. kan frasortere papir, pap og reklamer, metal, glas, grønt affald, sort affald til forbrænding, og de kan aflevere batterier.

Eksempel
på støttet
projekt

»Vi var fast besluttet på at gennemføre en omfattende kildesortering af affald, men uden denne medarbejder ville det have taget 10 år i stedet for to år hvis vi skulle have fundet pengene i vores normale budget.«

Eksempel på støttet projekt

”Miljømedarbejderen er nødvendig for hele tiden at kunne informere og vejlede beboerne i samarbejde med de nedsatte miljøudvalg,” fortæller inspektør i Søbo Evald Mølgaard der sammen med miljømedarbejderen står for den daglige tekniske drift i samarbejde med boligforeningens viceværter.

”Det kan ikke undgås at nogen sorterer forkert en gang i mellem. Havde vi bare stillet miljøhusene op og ladet stå til, ville hele systemet være faldet fra hinanden igen. Og vi kan ikke bare overlade det til viceværterne som har mange andre opgaver,” siger Evald Mølgaard.

Også udadtil har Boligforeningens miljøarbejde stor betydning. Søbos direktør skubber aktivt på for at få en bedre miljøpolitik i kommunen og få de andre af byens store boligorganisationer til at gøre som Søbo.

”Vi mener at kommunen gør alt for lidt. Ganske vist har man en affaldsplan for 2000-2010 på vej, men det går alt for langsomt”, siger Søbos direktør Arne Laue.

”Vores omkostninger til affaldsbehandling er på det seneste steget med 73 procent uden at vi af den

grund kan få en mere miljørigtig affaldsbehandling på kommunalt niveau. Derfor er vi selv gået i gang. Og vi er ikke i tvivl om at vi ved at spare såvel energi som penge til affaldshåndtering vil kunne sikre vor miljømedarbejder fortsat ansættelse”, siger Arne Laue.

Skrevet af journalist Gert Lyng Sørensén

Bevilling: 350.000 kr. i 2 år.

Yderligere oplysninger:

Boligforeningen Søbo

Tlf: 74 43 05 60

Den Grønne Jobpuljes samlede indsats 1997-2000

1. Bevillingspolitikken

Lovgrundlaget

I lov om pulje til grøn beskæftigelse fra maj 1997 blev Den Grønne Jobpuljes opgave beskrevet som "at forbedre miljøet ved at fremme skabelsen af nye arbejdspladser inden for miljøområdet." Det blev fastsat at tilskud fra puljen kunne gives til konkrete miljøinitiativer i lokalt regi, og der blev opregnet en række områder som kunne støttes, bl.a. byøkologi, trafik, vedvarende energi, genanvendelse, økologiske fødevarer og naturgenopretning. Tilskud kunne også gives til udviklingsprojekter, rådgivningsvirksomhed og Agenda 21-aktiviteter. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget at sigtet med ordningen fortrinsvis skulle være at skabe varige arbejdspladser. Som mulige ansøgere blev nævnt foreninger, bl.a. boligforeninger og græsrodsbevægelser, offentlige myndigheder, virksomheder og enkeltpersoner. Der blev afsat ca. 300 mio. kr. over fire år til Jobpuljen. Ved udgangen af 2000 er der knap 6 mio. kr. tilbage som vil blive overført til anvendelse i 2001. Puljen har således i alt væsentlig anvendt de bevilgede midler inden for fireårsperioden.

Tabel 4: Oversigt over bevillinger og forbrug 1997-2000

Årstal	Bevilling i mio. kr.	Forbrug i mio. kr.
1997	122,2	65,5
1998	51,3	88,4
1999	63,2	60,2
2000	57,8	74,7
I alt	294,5	288,8

Rest: 5,7 mio. kr.

En bred indsats

Puljens bestyrelse besluttede i 1997 at indkalde ansøgninger inden for hele puljens emneområde frem for at udmelde mere afgrænsede indsatsområder. Baggrunden var at bestyrelsen ønskede at kunne anvende puljens midler inden for de områder hvor der var mest interesse og have mulighed for at støtte tværgående og nytænkende projekter som det kunne være vanskeligt på forhånd at placere i en bestemt bås.

»Puljen har støttet både eliten og bredden – i erkendelse af at der er behov for både at fremme nye perspektivrige idéer og at sprede viden om miljø og bæredygtighed.«

Denne linie blev fortsat med programbeskrivelsen for 1999-2000. Bestyrelsen ønskede at åbne bredt op for hvad der måtte komme af grønne idéer inden for hele puljens emneområde, men fremhævede at man ville lægge betydelig vægt på at støtte konkrete og lokale projekter frem for mere udviklingsprægede projekter. Erfaringerne fra de første to år havde vist at der kom mange interessante projekter fra lokale virksomheder og græsrodder, og at disse projekter også havde gode beskæftigelsesmæssige perspektiver.

Mangfoldighed

Bevillingspolitikken har ført til stor mangfoldighed. De projekter der har fået støtte fra Jobpuljen, spænder fra anvendelse af ny viden i højteknologiske produktionsprocesser til Agenda 21-centre i små kommuner. Puljen har støttet både eliten og bredden – i erkendelse af at der er behov for både at fremme nye perspektivrige idéer og at sprede viden om miljø og bæredygtighed. Puljen har lagt vægt på at støtte projekter der kunne styrke det lokale engagement omkring miljøspørgsmålene og dermed også skabe et markedsgrundlag for nye miljøvenlige produkter. Et fællesstræk har været kravet om at projekterne skulle kunne skabe varige stillinger, og at de skulle være på forkant med den miljømæssige udvikling. Puljen har typisk set det som sin opgave at støtte nogle foregangsprojekter på et område der kunne have demonstrationsværdi for senere projekter. Det har betydet at bevillingspolitikken hele tiden har udviklet sig, og at det f.eks. ikke var sikkert at en projekttype der fik støtte i 1997 også kunne få det i 2000.

2. Særlige indsatsområder

I 1999 udmeldte bestyrelsen nogle projekttyper og emneområder inden for det samlede indsatsområde som man særligt ville prioritere i 1999. Det var:

- Eksisterende eller eventuelt nye virksomheder der tager et miljømæssigt spring på deres område.
- Projekter der kan skabe nye varige job inden for følgende områder: affald og genanvendelse, naturgenopretning og økologisk afsætning og distribution.
- Projekter der er led i en helhedsorienteret planlægning i kommunerne for at styrke den grønne jobskabelse.

I 2000 fortsatte puljen med de samme prioriterede områder og et nyt kom til, nemlig

- Projekter der som målgruppe har personer der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, eller som i øvrigt spiller sammen med en social indsats.

Har indsatsen båret frugt?

Det har været spændende at følge projekterne inden for de særlige indsatsområder. Især projekterne vedrørende de små og mellemstore foregangsvirksomheder hvor det er spørgsmålet om de kan få solgt deres produkter og få en god ide til at fænge hos andre. Der er kort afstand mellem liv og død i disse projekter. Jobpuljen har i en række tilfælde valgt at stille op med risikovillig kapital. For at begrænse risikoen har puljen typisk stillet det krav at der skulle være skabt en kundekreds for et nyt produkt for at projektet kunne få støtte.

I perioden 1997-2000 har Jobpuljen støttet i alt 141 projekter vedrørende udvikling og markedsføring af grønne produkter med sammenlagt 72 mio. kr. Støtten er givet både til etablerede virksomheder og til iværksættere. Nogle af projekterne har udviklet sig overraskende godt. Der er også projekter der er stødt på vanskeligheder, ofte uforudsete. Det kræver ihærdighed og robusthed at være iværksætter i dagens Danmark hvad enten det er inden for miljøområdet eller på andre områder. For at støtte iværksætterne på miljøområdet har Jobpuljen støttet nogle netværk

hvor de kan få bistand til at udvikle deres virksomheder. Disse ordninger har gode resultater og opleves som meget nyttige af brugerne.

Som led i evalueringen af Jobpuljen har CASA sammenfattet erfaringerne fra otte virksomheder i rapporten "Innovative virksomheder med grønne job." Den kan fås i Miljøbutikken ved henvendelse på tlf: 33 92 76 92.

Der er beskæftigelse i affaldssortering

På dette område har der været et bredt spektrum af projekter. Eksempelvis har puljen støttet virksomheder der markedsfører avanceret udstyr til affaldsbehandling, og affaldskonsulenter i affaldsselskaber som vejleder virksomhederne i optimering af deres affaldsbortskaffelse. Der er også mange projekter der handler om nye muligheder for genbrug. I en række bydele, specielt i Københavnsområdet, er der gennemført store affaldsprojekter med oprettelse af genbrugsstationer til sortering af affaldet. Som et specielt indsatsområde har puljen støttet affaldsprojekter i boligområder hvor der blev ansat en grøn gårdmand i forbindelse med øget sortering af affaldet. I disse projekter ser det ud til at besparelserne ved at sortere affaldet kan skaffe lønnen til den ekstra medarbejder. Der er altså en umiddelbar og synlig sammenhæng mellem miljørigtig adfærd og øget beskæftigelse uden at dette koster mere.

Svært at skabe varige job med naturgenopretning

Jobpuljen har ønsket at fremme projekter vedrørende naturgenopretning fordi der på dette område er oplagte opgaver der kan skabe beskæftigelse. Når det ikke er blevet til så mange projekter som ønsket, er det først og fremmest fordi det har været vanskeligt for disse projekter at leve op til kravet om at skabe varige arbejdspladser. Der er dog givet støtte til nogle projekter der forhåbentlig har demonstrationsværdi for andre. Måske kunne kommuner og amter se en fordel i at bruge naturgenopretningshold som led i indsatsen for at skabe job til personer der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Markedsføring af økologiske varer

Økologisk distribution har været et prioriteret område fordi undersøgelser viste at det var nødvendigt at bearbejde markedet for de økologiske varer for at få

tilstrækkelig gang i salget. Forbrugerne skal informeres og varerne skal frem på hylderne i de større supermarkeds kæder for at der kan komme et virkeligt gennemslag for den økologiske produktion. Jobpuljen har støttet en række markedsføringsaktiviteter på dette område. Og for at øge det offentlige forbrug af økologiske produkter har puljen – ofte i samarbejde med puljer under Fødevareministeriet – støttet projekter vedrørende økologisk omlægning i daginstitutioner og andre kommunale organisationer. Puljen har også støttet et par projekter vedrørende indførelse af økologiske frokosttilbud på skoler – et område hvor der på finansloven for 2001 er afsat yderligere midler til en indsats i Sundhedsministeriets regi. De projekter der er støttet af puljen kan forhåbentlig tjene som demonstrationsprojekter.

»Der er et udbredt samarbejde mellem projekterne inden for økologisk byggeri, og i de år Jobpuljen har virket, er der sket en betydelig udvikling af materialer og udbredelse af teknikker. Det betyder at der nu i langt højere grad kan tilbydes miljøvenlige helhedsløsninger inden for byggeriet.«

Projekterne vedrørende økologisk omlægning ser ud til at give gode beskæftigelsesmæssige resultater. Vi kender der har været ansat i et rotationsprojekt vedrørende økologisk køkkendrift, har let ved at finde arbejde. CASA har sammenfattet erfaringerne fra fem projekter på dette område i publikationen "Økologiske fødevarer giver grønne job."

Det er tydeligt nu at mange kommuner er på vej til at beslutte sig for en økologisk omlægning af kantiner og institutioner, og de kan nyde godt af de støttede projekters erfaringer. Bl.a. er det lykkedes et projekt at gennemføre omlægning til økologisk kost uden merudgifter. En anden erfaring er at omlæg-

ningen skaber større arbejdsglæde fordi de ansatte laver mad "fra bunden" frem for at åbne poser.

Grøn jobskabelse i kommunerne

Kommunerne har ikke kunnet få støtte i Jobpuljen til udførelse af deres almindelige opgaver, selv om de giver grønne job. Der er af prioriteringsmæssige grunde blevet sagt nej til projekter vedrørende f.eks. pesticidfri vedligeholdelse af grønne arealer og almindelige miljøstyringsaktiviteter i offentlige institutioner. Jobpuljens bestyrelse har ment at de offentlige myndigheder selv måtte finde midlerne til sådanne almindeligt udbredte miljøtiltag, og at puljens bevillinger burde gå til projekter der var mere på forkant med udviklingen.

Jobpuljen har imidlertid ønsket at fremme et helhedsorienteret arbejde i kommunerne for at skabe grønne job. Det kunne være samarbejde mellem miljøforvaltningen og socialforvaltningen eller mellem kommunen og erhvervslivet for at øge den grønne jobskabelse. Jobpuljen indbød i 1998 kommunerne til en konkurrence om den bedste plan for udvikling af grøn beskæftigelse i kommunen. Præmiesummen var fire mio. kr. Der blev indsendt 17

konkurrencebidrag som omfattede godt 30 forskellige kommuner. En del forslag kom fra flere kommuner. Århus Kommune fik førstepræmien på 2 mio. kr. for et stort økologisk omlægningsprojekt hvor kommunens institutioner og kantiner aftager varer direkte fra de økologiske landmænd i området, og hvor der oprettes en fælles "snittecentral" der kan forarbejde produkterne så de er egnede til brug i storkøkkenerne. Snittecentralen forventes klar til brug i efteråret 2001, med 8-10 ansatte.

Det er Jobpuljens indtryk at konkurrencen medvirkede til at øge kommunernes opmærksomhed omkring mulighederne i grøn jobskabelse, både internt i kommunerne og i et samspil med omverdenen. En del af de øvrige præmierede projekter har resulteret i en mere organiseret indsats i kommunerne for den grønne jobskabelse. Bl.a. er der iværksat projekter i samarbejde med virksomheder der senere har fået støtte fra Jobpuljen.

Projekter med social vinkel

I de første år af Jobpuljens historie fokuserede puljen mest på projekter der kunne skabe nye ordinære stillinger i eksisterende virksomheder eller i det offentlige. Kravet var at projekterne skulle være nyskabende på miljøområdet, og puljen ønskede at sætte gang i en udvikling der kunne føre til mange nye stillinger og en bred omstilling til et mere grønt arbejdsmarked. Puljen fokuserede ikke på at skabe stillinger til de arbejdsløse, men forudsatte at de nye job ville komme de arbejdsløse til gode, selv om de ikke blev besat med en arbejdsløs.

Der blev dog givet enkelte bevillinger til grønne projekter der direkte gik på at opkvalificere revalidenter eller personer i jobtræning. F.eks. fik et RevaCenter i København i 1997 en bevilling til at etablere et serviceværksted for de Københavnske bycykler, og de havde succes med at få projektdeltagerne ud i ordinære job. Der blev også støttet et par projekter som gik ud på at skabe job til sent udviklede unge, f.eks. i økologisk gartnerivirksomhed eller ved køkken-drift.

I takt med faldet i arbejdsløsheden blev det tydeligt at der var behov for en særlig indsats for at skabe job til dem der længe havde været uden for arbejdsmarkedet, og puljen fik flere ansøgninger om aktiviteter på dette område. I 2000 valgte puljen at give særlig

prioritet til disse projekter, og det førte til knapt 40 bevillinger som tilsammen fik 23 mio. kr. Støtten er givet både til kommuner og revalideringsinstitutioner der igangsætter grøn opkvalificering, og til private virksomheder, højskoler o.l. Et fællestræk ved bevillingerne er at der igangsættes kvalificerede og nyskabende miljøaktiviteter, og at der gøres en meget konkret indsats for at skabe job til deltagerne. Indsatsen fortsætter i 2001 hvor Den Grønne Jobpulje har 14,0 mio. kr. til dette område.

Mange virksomheder har fået støtte til miljøstyring
Jobpuljen anvendte i 1997 og 1998 i alt 51 mio. kr. til støtte for knapt 200 virksomheder der ønskede at indføre miljøstyring. Dette område er - sammen med projekterne vedrørende ansættelse af grønne gårdmænd - det eneste område hvor Jobpuljen har givet støtte til en række ensartede projekter. De deltagende virksomheder har kortlagt deres miljøbelastning med henblik på at indføre forbedringer, og mange af dem er blevet certificeret i henhold til de internationale certificeringsordninger på området. Virksomhederne oplever at miljøarbejdet har givet dem en konkurrencefordel, og der er skabt mange job med projekterne. Den typiske tilbagemelding fra disse projekter er at de fastansætter den person der har gennemført miljøprojektet og fortsætter miljøarbejdet.

3. Udvikling og synergieffekter

Selv om Jobpuljens indsats har været spredt over et bredt felt, har bestyrelsen også ønsket en bevillingspraksis der kunne drive udviklingen frem på bestemte område og skabe synergieffekter. En sådan effekt kan skimtes inden for den økologiske køkkenomlægning hvor det ser ud til at de projekter som Jobpuljen har støttet, har fungeret som foregangsprojekter.

Inden for udviklingen af grøn turisme har Jobpuljen støttet en række forskelligartede projekter som i nogle tilfælde har været forløbere for udviklingen af konceptet "Destination 21" vedrørende bæredygtig turisme. Projekterne har hver på deres måde kunnet give idéer til den grønne turismeudvikling, og sammen er de med til at tegne den udvikling der er ønsket fremmet med "Destination 21."

Inden for det økologiske byggeri har puljen også

støttet en række projekter der virker sammen. F.eks. har projektet der fremstiller ubrændte lersten til byggeri, virket sammen med projektet der udvikler pudseteknikker med ler, og der har også været et samarbejde med den genbrugstømmerhandel som puljen har støttet i København. Der er et udbredt samarbejde mellem projekterne inden for økologisk byggeri, og i de år Jobpuljen har virket, er der sket en betydelig udvikling af materialer og udbredelse af teknikker. Det betyder at der nu i langt højere grad kan tilbydes miljøvenlige helhedsløsninger inden for byggeriet. Måske har Jobpuljens støtte til Jytte Abildstrøms Økologiske Teaterværksted som demonstrerer en række miljøvenlige byggeløsninger, været med til at fremme udviklingen. Der er i hvert fald skabt flere arbejdspladser hos det involverede entreprenørfirma, og de anfører at det er af stor betydning at potentielle kunder kan blive inspireret ved besøg på teaterværkstedet hvor der også er mødelokaler og en Grøn Guide tilknyttet.

Økologisk tøj var et næsten ukendt begreb da Jobpuljen i 1997 støttede en lille lukningstruet butik der forhandlede disse varer. Senere støttede puljen et par andre projekter hvoraf et blandt andet var med til at forberede en lancering af svanemærket undertøj til børn i en af de store kæder. Markedet for økologisk tøj er nok stadig et marked under udvikling, men siden 1997 er der kommet opmærksomhed på området hvilket må betegnes som ønskeligt når man tænker på at bomuld er en af de mest forurenende afgrøder overhovedet. Den lille butik har overlevet og er i gang med at udvide.

Også inden for geografiske områder kan der opstå synergieffekter. Hvis et kulturelt eller idrætsmæssigt samlingspunkt som en idrætshal eller et kulturhus går foran og demonstrerer miljøvenlige løsninger i byggeri, café og affaldsbehandling, har det en effekt i lokalsamfundet. Et tydeligt eksempel på synergieffekter i et geografisk område er Indre Nørrebro i København. Der er mange økologisk bevidste iværksættere i området. Bydelsrådet har politisk prioriteret at integrere bæredygtighed på alle niveauer og har også fået støtte fra EU's LIFE-program hertil. Der ligger et Miljø- og Energikontor i området. Det har kunnet mærkes i Jobpuljen som har fået mange ansøgninger fra dette område. Den bevidste satsning fra mange aktører har ført til at der skabes grobund for nye grønne virksomheder i bydelen, og at der bliver sat fokus på miljøbevidsthed og livskvalitet hos mange af beboerne.

Med sit tværgående grundlag har Jobpuljen kunnet supplere andre tilskudsordninger på miljøområdet, f.eks. ordningerne til støtte for udvikling af vedvarende energi eller omlægning til økologiske produkter. Disse ordninger målretter ofte støtten til deciderede udviklingsprojekter, og Jobpuljen har så kunnet gå ind og støtte realiseringen af de udviklede projekter og høste gevinsterne i form af jobskabelse.

4. Projekterne fortsætter

Det måske mest glædelige resultat af den løbende evaluering af Den Grønne Jobpulje er projektlederens (dvs. de personer som er har været ansvarlige for gennemførelsen af de støttede projekter) svar på spørgsmålet om hvorvidt projektet fortsætter efter støtteperioden. Ifølge CASA's opgørelse fra januar 2001 (baseret på 190 afsluttede projekter) angiver 80 % af projektlederne at de helt sikkert vil fortsætte de igangværende aktiviteter. 8 % er lidt usikre på om de vil fortsætte, og 6 % fortsætter nogle af aktiviteterne. Kun to projekter afslutter aktiviteterne helt ved udløbet af projektet.

Disse resultater er positive fordi det betyder at miljøarbejdet fortsætter. Og projekter der måske ikke ved afslutningen af projektperioden har nået deres beskæftigelsesmæssige mål, har en mulighed for at udvikle sig videre og skabe den forudsatte beskæftigelse på lidt længere sigt.

Det har netop været bestyrelsens mål med Jobpuljens bevillingspolitik at der skulle sættes nogle aktiviteter i gang der kunne blive varige, og som kunne trække en udvikling med sig. Disse bestræbelser ser ud til at lykkes både med hensyn til at projekterne fortsætter, og at de skaber synergieffekter.

Delpuljen hos Grøn Aktivering i Vejlerregionen:

1. Formål og rammer

Grøn Aktivering er en tilskudspulje under AF i Vejle-regionen som har til formål at øge beskæftigelsen på miljøområder i Vejle Amt. Formålet skal nås ved at støtte projekter der tilgodeser både miljø- og beskæftigelseshensyn (se bilag 8: Grøn Aktivering i Vejler-regionen: Retningslinier for tilskud til projekter). Desuden er der mulighed for at integrere arbejdsmar-keds-, miljø- og energipolitik med regionale er-hvervspolitiske og offentlige indsatsområder, og såle-des medvirke til bæredygtig beskæftigelses- og miljø-udvikling. Siden 1997 har Grøn Aktivering været fi-nansieret ved uddelegerede midler fra Den Grønne Jobpulje.

2. Bredde og mangfoldighed

I 2000 har man tilstræbt en fortsættelse af den bred-de og mangfoldighed som prægede delpuljens anven-delse i de foregående år. Der er dog en overvægt af projekter der omhandler miljøledelse samt vand, energi, affald og rengøring. Den geografiske fordeling af de bevilligede midler i år 2000 viser at størstepar-ten er gået til virksomheder/institutioner i de større

kommuner i Vejle Amt i det ca. 85 % af midlerne er bevilget til disse områder.

Halvdelen af de bevilgede midler i 2000 er gået til projekter i privat regi. Antalsmæssigt var det 10 ud af 14 projekter som lå i privat regi.

3. Effekt

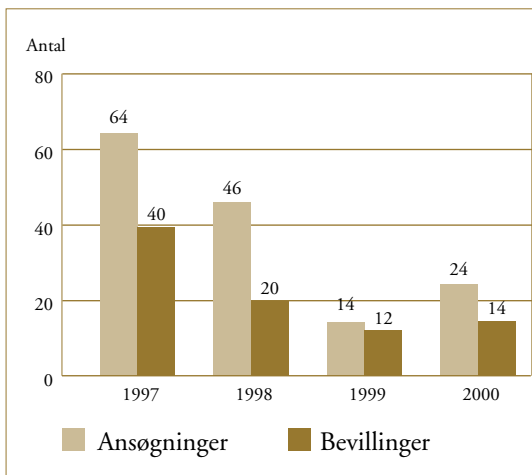
Beskæftigelseseffekten

Grøn Aktivering har bidraget til at skabe beskæfti-gelse. Med et gennemsnit på 1,3 nye arbejdspladser pr. projekt kan det forventes at Grøn Aktivering med de 94 projekter der var iværksat pr. 31. december 2000, vil skabe 154 nye arbejdspladser.

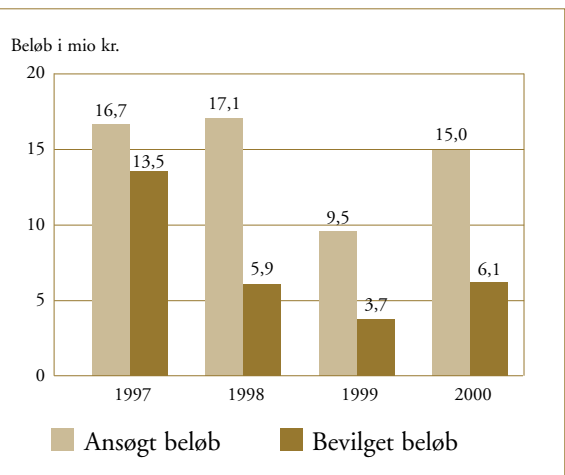
Projekterne har ud over det direkte projektarbejde gi-vet beskæftigelse hos underleverandører, konsulenter eller håndværkere. Det vurderes at der her har været yderligere ca. 80 arbejdspladser.

Grøn Aktivering har bidraget til at skabe arbejde til ledige. Knap halvdelen af projektdeltagerne var ledige før projektstarten. AF har været inddraget for at

Figur 4
Antal ansøgninger og bevillinger
i 1997-2000

Ansøgt beløb og bevilget beløb
i 1997-2000

Tabel 5: Bevillingerne 2000 fordelt på kommuner

Amt	Antal støttede projekter	i %	Bevilget(mio. kr.)	i %
Brædstrup	1	7,1	0,4	7
Fredericia	1	7,1	0,7	11
Horsens	6	42,8	2,5	41
Kolding	4	28,6	1,7	28
Vejle	2	14,4	0,8	13
I alt	14	100	6,1	100

Den samlede indsats 1997-2000

finde egnede projektdeltagere. En tredjedel af projekterne havde allerede en bestemt person i kikkerten da de indsendte deres ansøgning til Grøn Aktivering.

Miljøeffekten

Projekterne under Grøn Aktivering har som motivation for projekterne primært haft “forgrønnelse” af eksisterende virksomheder eller institutioner på dagsordenen: nogle ville formidle eller demonstrere miljørigtige løsninger, og andre ville styrke konkurrenceevnen ved at være på forkant inden for miljøområdet.

Projekterne har generelt bevaret det miljømæssige fokus og har dermed levet op til de miljømæssige forventninger som var skabt ved projektstart. Projekterne har typisk arbejdet med konkrete miljømæssige

problemstillinger. Der er bl.a. indført miljøledelse i nogle af virksomhederne hvor også de fleste miljømæssige resultater er skabt. Det afspejler måske det samarbejde mellem det offentlige og de private virksomheder i Green Network hvor det erhvervsrettede fokus sikres. Det er en styrke for Grøn Aktivering.

4. Delpuljens grønne job i tal og figurer

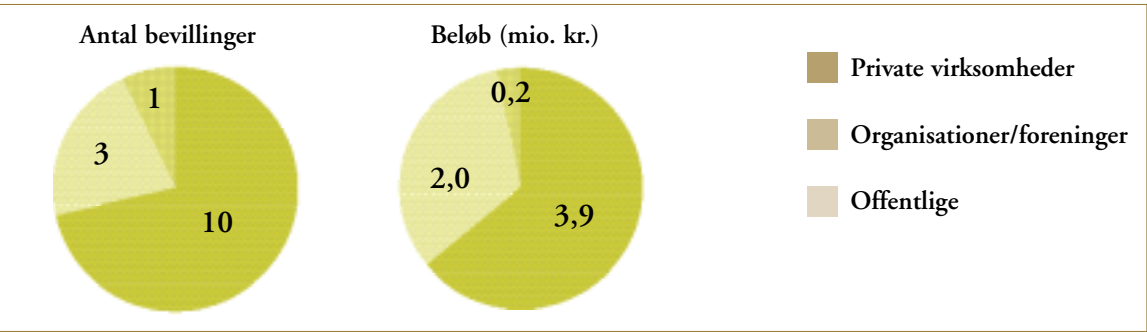
Grøn Aktivering har i 2000 afholdt fem styregruppemøder. Der er gennem året blevet behandlet 24 ansøgninger som tilsammen søgte om 15.1 mio. kr. Der blev givet 14 bevillinger på tilsammen 6.1 mio. kr. Dette svarer til at 58 % af ansøgerne fik tilsagn. Og der blev givet bevillinger på 40 % af de ansøgte beløb.

Tabel 6: Bevillinger 2000 fordelt på indsatsområde

Indsatsområde	Antal	Tilskud (mio. kr.)
Byggeri	2	0,8
Miljøledelse i virksomheder	3	1,5
Trafik	1	0,9
Vand, energi, affald og rengøring	3	1,6
Økologiske fødevarer	2	0,6
Øvrige tilskud*	3	0,7
I alt	14	6,1

* Produktudvikling og informationsspredning

Figur 5: Bevillingerne 2000 fordelt efter type af bevillingsmodtagere

Tabel 7: Tilskud 2000 fordelt efter størrelse

Tilskudsstørrelse i kr.	Antal tilsagn
Under 100.000 kr.	0
100.000 - 499.999 kr.	9
500.000 - 999.999 kr.	5
1.000.000 kr. og derover	0
I alt	14

Den Grønne Jobpulje i fremtiden

Som led i de politiske aftaler om finansloven for 2001 blev der afsat midler til at Den Grønne Jobpulje kan fortsætte i en ny fireårs periode. Det overordnede sigte med ordningen er fastholdt, men der er sket en fokusering på to områder.

Der er i 2001 afsat 14 mio. kr. til en indsats for at skabe grønne job inden for det rummelige arbejdsmarked og 14 mio. kr. til projekter vedrørende innovative miljøteknologier og grønne produkter. I forhold til perioden 1997-2000 hvor puljen disponerede over 60-80 mio. kr. årligt, er der tale om færre midler hvilket betyder at Jobpuljens hidtidige jobskabende indsats indsnævres noget.

»Der er i 2001 afsat 14 mio. kr. til en indsats for at skabe grønne job inden for det rummelige arbejdsmarked og 14 mio. kr. til projekter vedrørende innovative miljøteknologier og grønne produkter.«

Jobpuljen har flere års erfaringer med de to nye indsatsområder. Mange af de virksomheder som har fået støtte til at foretage et miljømæssigt spring, har netop skiftet til en mere miljøvenlig teknologi eller introduceret et grønt produkt. Hertil kommer at projekter der inddrager de svage grupper på arbejdsmarkedet, havde særlig prioritet allerede i den gamle ordning. Faktisk lagde Jobpuljens formand, Jes Lund, i sit forord til Årsberetning 1999 selv op til at disse to områder var en nærmere diskussion værd hvis ordningen skulle forlænges.

Ved tilrettelæggelsen af den nye Jobpulje er der derfor taget udgangspunkt i de hidtidige erfaringer, der henvises bl.a. til to af de temahæfter som CASA har udarbejdet: "Sociale aspekter i grønne job" og "Innovative virksomheder med grønne job". Samtidig er der allerede etableret kontakter til Erhvervsministeriet og Renere produkt-ordningen i Miljøstyrelsen med henblik på koordination og samarbejde. På tilsvarende måde er indsatsen i forhold til det rummelige arbejdsmarked blevet drøftet med forskellige arbejdsmarkedsinstanser.

Bestyrelsen ser det som en spændende udfordring at tilgodese de to "nye" fokusområder samtidig med at det overordnede sigte med Den Grønne Jobpulje fastholdes. Jobpuljen skal fortsat være en støtte for de små og mellemstore virksomheder, for græsrodderne og for igangsættere med en god idé. Det er her der er særligt brug for risikovillig kapital til at få ny miljøteknologi og grønne produkter afprøvet på markedet samtidig med at der skabes nye job. Det er her at idérigdommen er stor med hensyn til at få de svage grupper fastholdt – eller sluset tilbage - på arbejdsmarkedet ved hjælp af grønne job.

Det fremgår af finanslovsaftalen om grøn beskæftigelse at der som led i indsatsen for det rummelige arbejdsmarked som minimum skal oprettes 75 helårsarbejdspladser. For at overvåge om målet nås, vil alle projekter på dette område blive bedt om at indrapportere antallet af skabte fleksjob, skånejob og servicejob en gang årligt – første gang ved udgangen af 2001. Det samlede antal helårsarbejdspladser vil så blive offentliggjort i årsberetningen for 2001.

Ved årsskiftet 2001/2002 vil den endelige evaluering af Jobpuljens første fireårsperiode foreligge i form af en slutrapport fra CASA.

Bilagsoversigt

1. *Regnskab:
Tilsagnsregnskab og
udbetalingsregnskab,
side 38*
2. *Bevillinger:
Beskrivelser af de støttede
projekter findes på nettet,
side 39*
3. *Lov,
side 41*
4. *Bekendtgørelse,
side 44*
5. *Programbeskrivelse,
side 48*
6. *Forretningsorden,
side 58*
7. *Vejledning om
Den Grønne Jobpulje,
side 59*
8. *Retningslinier for tilskud til
projekter via delpuljen
Grøn Aktivering
i Vejlerregionen,
side 63*

Regnskab

Tilsagnsregnskab

	(mio. kr.)
1 Finanslovens tilsagnsramme for 2000*	57,8
2 Overført fra 1999	22,6
3 Samlet tilsagnsramme for 2000	80,4
4 Bevilgede tilsagn	78,5
5 Driftsudgifter afholdt af tilsagnsrammen**	1,9
6 Samlet ramme minus tilsagn og drift 3-(4+5):	0
7 Tilbageførte annullerede tilsagn***	5,7
8 Udisponerede midler (overflyttes til 2001)	5,7

* Inkl. 0,6 mio. kr. overført fra dec. 1999 fra uforbrugte driftsmidler.

** Der er desuden afholdt 0,2 mio. kr. over Miljøstyrelsens driftskonti til generelle sekretariatsudgifter.

*** Tilbageførte annullerede tilsagn vedrører tilsagn fra hele perioden 1997-2000.

Udbetalingsregnskab

	(mio. kr.)
1 Beholdning pr. 1.1. 2000	146,9
2 Udbetalingsbevilling 2000*	32,8
3 I alt til udbetaling i 2000	179,7
4 Udbetalt 2000	62,5
5 Beholdning pr. 31.12. 2000	117,2
6 Heraf disponeret til betaling 2000-2004	136,6

* Inkl. 0,6 mio. kr. overført fra dec. 1999 fra uforbrugte driftsmidler.

Bevillinger: Beskrivelser af de støttede projekter findes på nettet

Den Grønne Jobpulje har i 2000 givet bevillinger til 165 projekter. På Jobpuljens hjemmeside (www.mst.dk/gronjob) findes et kort resumé af de enkelte projekter. Ved hvert af projekterne kan man ligeledes se hvem der er bevillingsmodtager, hvor meget der er givet i støtte, og hvor længe projekterne løber. Hjemmesiden indeholder også oversigterne fra de tidligere år (1997-1999).

Der arbejdes i øjeblikket på at udvide servicen på hjemmesiden. Fremover vil der være en søgefunktion i bevillingsoversigterne således at man vil kunne søge på enkeltord, emne, amt, kategorier af bevillingsmodtagere, bevillingsbeløb m.m. Udbygningen af hjemmesiden forventes at ske i løbet af foråret 2001.

Lov nr. 434 af 10. juni 1997

Lov om pulje til grøn beskæftigelse

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Puljen til grøn beskæftigelse har til formål at forbedre miljøet ved at fremme skabelsen af nye arbejdspladser inden for miljøområdet.

§ 2. Tilskud kan gives til konkrete miljøinitiativer i lokalt regi bl.a. inden for områderne byøkologi, trafik, vedvarende energi, energibesparelser, vandbesparelser, kloakrenovering, genanvendelse, økologiske fødevarer og naturgenopretning. Der kan endvidere ydes tilskud til udviklingsprojekter, rådgivning, information, kompetenceopbygning og koordinerende funktioner samt til aktiviteter, som indgår i en amtskommunes eller en kommunes bidrag til en udvikling, der kan nedsætte forureningsniveauet og mindske ressourceforbruget (lokal agenda 21-virksomhed), jf. dog stk. 2 og 4.

Stk. 2. Der kan ikke ydes tilskud til projekter inden for transport-, landbrugs- og fiskerisektorerne samt stål-, skibsbygnings- og kulindustrien. Der kan ikke ydes tilskud til eksportfremmende projekter.

Stk. 3. Tilskud kan ydes til foreninger, organisationer, offentlige myndigheder, virksomheder og enkeltpersoner.

Stk. 4. Tilskud kan ikke overstige de af Europa-Kommissionen til enhver tid fastsatte beløbsgrænser for støtteordninger i Kommissionens meddelelser om støtteordninger, der ikke skal anmeldes til Kommissionen, fordi støttebeløbet ikke antages at ville medføre nogen mærkbar påvirkning af samhandelen og kon-

kurrensen mellem medlemslandene af Fællesskabet (de minimis-støtteordninger). Dette gælder dog ikke for tilskud til foreninger, organisationer og offentlige myndigheder, når tilskuddet ikke ydes til virksomheder drevet af disse.

Stk. 5. Der kan gives tilskud til hel eller delvis dækning af udgifterne ved de i stk. 1 nævnte aktiviteter, herunder til anlægsinvesteringer.

§ 3. Miljø- og energiministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at der kan ydes tilskud, der ikke er underlagt begrænsningerne i § 2, stk. 2 og 4.

Stk. 2. Ved udstedelse af regler efter stk. 1 kan ministeren fastsætte en beløbsramme ud af den samlede pulje til ydelse af tilskud efter stk. 1.

§ 4. Til de nævnte formål kan der årligt afsættes en bevilling på finansloven (puljen til grøn beskæftigelse).

Stk. 2. Puljen til grøn beskæftigelse kan herudover modtage midler fra anden side. Tilsagnsrammen og udbetalingsbevillingen kan reguleres i overensstemmelse hermed.

Stk. 3. Beløb, der ikke anvendes i et finansår, kan videreføres til følgende finansår. Uudnyttet tilsagnsramme kan videreføres til følgende finansår.

Stk. 4. Annullerede tilsagnsbeløb og tilbagebetalte tilskud kan genanvendes inden for puljens formål. Tilsagnsrammen og udbetalings-

bevillingen vil på forslag til tillægsbevillingslov blive forhøjet svarende til tilbagebetalingerne, idet der ikke ved budgetteringen er forudsat tilbagebetalinger.

Stk. 5. Administrations- og sekretariatsudgifter, herunder udgifter til information om og evaluering af ordningen, afholdes af bevillingen.

§ 5. Miljø- og energiministeren nedsætter en bestyrelse på 3 medlemmer, der træffer afgørelse i sager om tilskud i henhold til § 2 og § 3.

Stk. 2. Bestyrelsens medlemmer beskikkes for to år. Afgår et medlem inden beskikkelsesperiodens udløb, foretages nybeskikkelse kun for den resterende del af beskikkelsesperioden. Miljø- og energiministeren udpeger en formand blandt medlemmerne af bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen aflægger årligt regnskab og beretning for miljø- og energiministeren. Ministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser for regnskabsaflæggelsen.

Stk. 4. Bestyrelsen kan afsætte delpuljer til særlige grupper af projekter og delegerer beslutningskompetencen til andre kompetente organer for disse delpuljer, herunder til private organisationer m.v. Der kan af den i § 4, stk. 1, nævnte bevilling ydes tilskud til hel eller delvis dækning af udgifterne ved administration af og information om sådanne puljer.

Stk. 5. Miljø- og energiministeren fastsætter regler om adgang til klage over afgørelser om tilskud truffet af myndigheder og private organisationer m.v., som udøver beslutningskompetence ved delegation efter stk. 4. Miljø- og energiministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at afgørelser om tilskud truffet af en offentlig myndighed i medfør af stk. 4 ikke kan indbringes for bestyrelsen eller anden administrativ myndighed.

Stk. 6. Sekretariatsbetjeningen af bestyrelsen varetages af Miljø- og Energiministeriet.

Stk. 7. Miljø- og energiministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om bestyrelsens virksomhed.

§ 6. Bestyrelsen kan give tilsagn om tilskud ud over finanslovet og om hel eller delvis forudbetaling.

Stk. 2. Bestyrelsen kan stille krav om, at tilskuddet anvises til konto i bank eller andet pengeinstitut.

§ 7. Bestyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for miljø- og energiministeren eller anden administrativ myndighed.

§ 8. Miljø- og energiministeren kan fastsætte nærmere regler for administration af puljen, herunder om ansøgningernes indhold, bortfald af afgivne tilsagn, tilbagebetaling af tilskud i visse tilfælde, regnskabet, revision samt tilsyn og kontrol.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren kan fastsætte regler for, hvilke hovedtyper af aktiviteter og initiativer der i særlig grad skal søges støttet med puljens midler, samt hvor stor en del af puljens midler der skal anvendes til disse hovedtyper af aktiviteter og initiativer.

Stk. 3. For delpuljer, som afsættes efter regler fastsat efter stk. 2, finder § 5, stk. 4, tilsvarende anvendelse.

§ 9. Enhver, der modtager tilskud efter denne lov, er forpligtet til at oplyse om overholdelse af vilkår for tilskud og skal endvidere efter anmodning herom meddele Miljø- og Energiministeriet enhver oplysning, der har betydning for modtagelsen af tilskud samt for vurdering af projektets betydning for miljø og beskæftigelse.

§ 10. Miljø- og Energiministeriet eller personer, der af ministeriet bemyndiges hertil, har til enhver tid mod legitimation uden retskendelse adgang til besigtigelse af det støttede projekt og til gennemgæng af regnskabsmateriale samt til konstatering af aktivers tilstedeværelse og aktiviteterne gennemførelse.

Stk. 2. Politiet yder i fornødent omfang bistand hermed.

Stk. 3. Miljø- og energiministeren kan efter aftale med justitsministeren fastsætte nærmere regler om adgang til besigtigelse efter stk. 1.

§ 11. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller undlader at afgive oplysninger efter § 9.

Stk. 2. I regler, der udstedes i medfør af denne lov, kan der fastsættes straf i form af bøde for overtrædelse af reglerne.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 12. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Christiansborg Slot, den 16. juni 1997

Under Vår Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE II.

/ Svend Auken

Bekendtgørelse

Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 693 af 27. august 1997

Bekendtgørelse om Den Grønne Jobpulje (Pulje til grøn beskæftigelse)

I medfør af § 5, § 8 og § 11 i lov nr. 434 af 10. juni 1997 om pulje til grøn beskæftigelse fastsættes:

Kapitel 1

Tilskudsordningens formål

§ 1. Puljen til grøn beskæftigelse, der i det følgende benævnes Den Grønne Jobpulje, har til formål at forbedre miljøet ved at fremme skabelsen af nye arbejdspladser indenfor miljøområdet.

Kapitel 2

Bestyrelsens virksomhed

§ 2. Inden en i henhold til § 5 i lov om grøn beskæftigelse nyudpeget bestyrelse træffer beslutninger om tildeling af støtte fra Den Grønne Jobpulje, skal den udarbejde en overordnet programbeskrivelse, der bl.a. skal indeholde en beskrivelse af resultatkrav, kriterier for målopfyldelse og en evalueringsplan for tilskudsordningen.

§ 3. Bestyrelsen aflægger senest den 1. marts regnskab og beretning for miljø- og energiministeren for puljen virksomhed i det foregående år.

Stk. 2. Regnskabet skal oplyse om den udbetalte og bevilgede støtte i regnskabsåret fordelt på hovedtyper af projekter. Beretningen skal bl.a. indeholde oplysninger om, hvorledes de i loven nævnte formål er tilgodeset.

§ 4. Bestyrelsen skal sikre, at der sker en evaluering af Den Grønne Jobpulje. Senest ved udgangen af 1999 skal der foreligge en første ekstern evalueringsrapport, og senest ved udgangen af 2001 skal der foreligge en ekstern evaluering for den samlede hidtidige periode.

Stk. 2. I evalueringen skal bl.a. indgå en effektivitetsvurdering af støtte og for tilskudsordningen dækkende projekter, hvor de primære evalueringskriterier er antallet af skabte arbejdspladser og miljøeffekten vurderet i forhold til projekternes karakter.

Kapitel 3

Administrative bestemmelser m.v.

§ 5. Ansøgning om tilskud skal indeholde en redegørelse for projektets forventede miljø- og beskæftigelseffekt samt for dets langsigtede økonomiske bæredygtighed.

Stk. 2. Bestyrelsen kan stille krav om, at der til brug for behandlingen af en ansøgning foretages en vurdering af arbejdsmiljøkonsekvenser af projektet.

§ 6. For bestyrelsen træffer beslutning om bevilling til projekter, som tillige vil kunne støttes efter anden lovgivning, skal de myndigheder eller institutioner, der administrerer relevante støtteordninger, kontaktes, med henblik på at sikre koordination med disse støtteordninger.

Stk. 2. Såfremt de i stk. 1 nævnte myndigheder fremsætter ønske om det, eller det i øvrigt skønnes hensigtsmæssigt, skal der indhentes en

udtalelse om ansøgningen fra den pågældende myndighed eller institution. Der fastsættes en frist for afgivelse af udtalelsen, der ikke må være under 2 uger.

§ 7. Før bestyrelsen bevilger støtte til projekter, som er af væsentlig betydning for en kommune eller amtskommune, eller som forudsætter kommunal eller amtskommunal medvirken, skal den pågældende kommune eller amtskommune underrettes om ansøgningen og have mulighed for at fremkomme med bemærkninger indenfor en af bestyrelsen fastsat frist, der ikke må være under 2 uger.

Stk. 2. Underretning efter stk. 1 kan undlades, hvis ansøgningen er bilagt en udtalelse fra kommunen eller amtskommunen.

§ 8. Det er en betingelse for ydelse af tilskud, at den tilskudsberettigede del af projektet først påbegyndes, når tilsagn om tilskud er meddelt.

Stk. 2. Ansøgere, der har fået tilsagn om tilskud, skal inden en af bestyrelsen fastsat frist meddele, om tilsagnet vil blive udnyttet. Såfremt bestyrelsen ikke indenfor den fastsatte frist modtager meddelelse om, at tilsagnet vil blive udnyttet, bortfalder tilsagnet.

§ 9. Bestyrelsen kan fastsætte vilkår for tilsagn om tilskud, herunder om reduktion i tilskud og tilbagebetaling, såfremt tilskud fra anden side efterfølgende viser sig at overstige det forudsatte ved tildelingen af støtte efter nærværende lov.

Stk. 2. Bestyrelsen kan bestemme, at tilsagn om tilskud bortfalder, og at udbetalte tilskud skal tilbagebetales, såfremt de af bestyrelsen fastsatte vilkår for tilskud ikke er overholdt.

§ 10. Et tilskud givet, uden at de nødvendige tilladelser i henhold til anden lovgivning til projektets udførelse er opnået, kan bestyrelsen træffe beslutning om, at tilsagn om tilskud bortfalder, og at tilskud skal tilbagebetales.

§ 11. Tilskudsmodtager er forpligtet til at medvirke ved en eventuel ekstern evaluering samt ved information om projektet.

Kapitel 4

Udbetaling af tilskud m.v.

§ 12. Tilskuddet kan først udbetales, når det

dokumenteres, at projektet er gennemført, og alle udgifter er afholdt, jfr. dog stk. 2.

Stk. 2. Bestyrelsen kan bestemme, at tilskud kan udbetales i rater, der modsvarer de faktisk afholdte udgifter, og at der kan ske hel eller delvis forudbetaling.

Stk. 3. Dokumentation skal angive samtlige udgifter og indtægter ved projektet i form af en specificeret regnskabsoversigt som minimum i overensstemmelse med budgettets specifikationer.

Stk. 4. For projekter, hvor tilskud udgør 100.000 kr. eller derover, skal regnskabet attesteres af en registreret eller statsautoriseret revisor eller af den kommunale revision efter bestyrelsens nærmere anvisninger. Dette gælder dog ikke for statsinstitutioner.

Stk. 5. Samtlige regnskabsbilag kan kræves indsendt til gennemsyn.

Kapitel 5

Klage

§ 13. Afgørelser om tilskud truffet af en offentlig myndighed, der har fået delegeret beslutningskompetencen vedrørende delpuljer i medfør af § 5, stk. 4 i lov om pulje til grøn beskæftigelse, kan ikke indbringes for bestyrelsen eller anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Afgørelser om tilskud truffet af en privat organisation m.v., der har fået delegeret beslutningskompetencen vedrørende delpuljer i medfør af § 5, stk. 4 i lov om pulje til grøn beskæftigelse kan påklages til bestyrelsen.

Stk. 3. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Stk. 4. Klage indgives skriftligt til den private organisation m.v., der har truffet afgørelsen. Den private organisation m.v. sender umiddelbart efter klagefristens udløb klagen til bestyrelsen ledsaget af det materiale, der er indgivet i sagens bedømmelse.

Kapitel 6

Straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 14. Den, der afgiver urigtige eller vildledende oplysninger efter § 5, kan straffes med bøde medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juri-

diske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. september 1997.

Miljø- og Energiministeriet, den 27. august 1997

SVEND AUKEN

/ Erik Lindegaard

Programbeskrivelse

For Den Grønne Jobpulje 1999 – 2000 som vedtaget på bestyrelsesmødet den 9. februar 1999 og revideret på bestyrelsesmødet den 2. marts 2000.

1. Indledning

Den Grønne Jobpulje blev oprettet i august 1997 i henhold til lov om pulje til grøn beskæftigelse (lov nr. 434 af 10. juni 1997). Ifølge loven udpeger miljø- og energiministeren en bestyrelse på tre personer, som skal træffe afgørelse om tilskud fra puljen. Jobpuljen administreres i øvrigt af Det Grønne Sekretariat i Miljøstyrelsen.

Det fremgår af lovens bemærkninger og af den i henhold til loven udarbejdede bekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 693 af 27. august 1997 om Den Grønne Jobpulje), at en nyudpeget bestyrelse for puljen skal udarbejde en overordnet programbeskrivelse, der bl.a. skal indeholde resultatkrav, kriterier for målopfyldelse og en evalueringsplan.

Den i 1997 udpegede bestyrelse bestående af MF Jes Lunde (formand), viceborgmester Vibeke Grønbæk og gruppeformand Steen Andersen, vedtog i august 1997 en programbeskrivelse for perioden 1997-1998.

Hermed foreligger programbeskrivelsen for 1999-2000, som vedtaget på bestyrelsesmødet den 9. februar 1999, af den genudpegede bestyrelse. Programbeskrivelsen er blevet revideret på bestyrelsens møde den 2. marts 2000, med en enkelt tilføjelse under afsnit 6.2.

Denne programbeskrivelse ligger i forlængelse af programbeskrivelsen for perioden 1997 - 1999. Der er således ikke markante fravigelser fra den linie, der blev lagt i 1997, hvor jobpuljens bestyrelse valgte at åbne bredt op for, hvad der måtte komme af ideer vedrørende grøn beskæftigelse indenfor hele puljens emneområde, frem for at angive bestemte emner, som i de første to år skulle prioriteres særligt. I 1999 blev der dog i afsnit 6.2 fremhævet nogle projekttyper og angivet nogle bestemte emneområder, som særligt skulle prioriteres i 1999. Disse prioriteringer fastholdes i 2000 med en enkelt tilføjelse.

2. Økonomiske og tidsmæssige rammer

De budgetmæssige rammer for puljen er ca. 82 mio. kr. i 1999 og 60 mio. kr. i 2000. Tilsagns- og udbetalingsrammer indgår i bevillingslovene.

Tilsagn om støtte fra puljen kan være flerårige. Udgifter til administration, information og evaluering afholdes af bevillingen.

3. Baggrund

Miljø og beskæftigelse har været nøgleord inden for de senere års bestræbelser i miljø-, arbejdsmarkeds- og erhvervspolitikken.

Sigtet med Den Grønne Jobpulje er at øge beskæftigelsen inden for miljøområdet ved at yde tilskud til projekter, der indebærer etablering af nye arbejdspladser med et betydeligt miljømæssigt indhold. Det vil sige aktiviteter inden for områderne mindskelse af forurening og ressourceforbrug, herunder energiforbrug, samt beskyttelse og forbedring af natur og miljø. Grønne job er den korte betegnelse for denne type af job.

Formålet med puljen er at inspirere til i øget omfang at medtænke beskæftigelses-elementet i grønne aktiviteter og omvendt at medtænke miljø og natur i beskæftigelsesaktiviteter.

4. Mål

4.1. Overordnede mål og virkemidler

Det overordnede mål med puljen er at forbedre miljøet ved at skabe nye arbejdspladser med et betydeligt miljø- og ressourcemæssigt indhold, herunder job inden for naturområdet.

Inden for natur- og miljøområdet er der fortsat mange uløste opgaver, som det både ud fra en miljømæssig og økonomisk betragtning er fornuftigt at søge løst. Med loven åbnes mulighed for at skabe miljøarbejdspladser, som ikke ville blive realiseret uden et økonomiske tilskud til iværksættelsen. Det er bestyrelsens forventning, at mange af de etablerede arbejdspladser vil vise sig økonomisk bæredygtige på længere sigt.

Det er ligeledes bestyrelsens forventning, at der vil ske en jobskabelse, som er betydeligt større end hvad der svarer til puljens midler. Dette skal opnås dels via den direkte projektmedfinansiering, dels gennem samvirke med andre tilskudsordninger og offentlige initiativer, og dels som følge af projekternes demonstrationseffekt og den jobskabelse, der sker udenfor projekterne selv.

Puljen sigter især mod at skabe varige arbejdspladser. I særlige tilfælde vil der kunne ydes tilskud til projekter, hvor der kun skabes midlertidige arbejdspladser herunder puljeforløb, men hvor den miljø- og naturmæssige effekt vurderes at være høj.

Puljen lægger primært vægt på at støtte projekter, der i sig selv indebærer en varig grøn beskæftigelse, men støtter også projekter, hvor den væsentligste be-

skæftigelsesvirkning ligger uden for projektet selv, men er et resultat af projektet.

Puljens primære virkemiddel er det økonomiske incitament (tilskud), der har til formål:

- at stimulere myndigheder, institutioner, organisationer og virksomheder til at iværksætte ressourcerkrævende, herunder især arbejdskraftintensive miljøaktiviteter, hvor der via tilskud kan overvindes barrierer for iværksættelsen, og hvor aktiviteten på sigt forventes at være økonomisk selv bærende,
- at sikre gennemførelse af projekter, der ikke i sig selv er økonomisk bæredygtige, men som er miljømæssigt og beskæftigelsesmæssigt perspektivrige, og/eller som kan fremstå som demonstrationsprojekter på det pågældende område,
- at bidrage med økonomisk risikodækning i forbindelse med introduktion af nye produkter, serviceydelser og arbejdsformer, der er miljømæssigt mere hensigtsmæssige, herunder økologiske produkter og metoder, og som forudsætter investeringer i arbejdskraft og kompetenceudvikling,
- at inspirere til helhedsorienterede projekter med lokal forankring, der kombinerer grøn beskæftigelse med aktiviteter, der f.eks. gennem tekniske, organisatoriske, adfærdssættende eller informationsmæssige foranstaltninger, kan bidrage til miljømæssige resultater.
- at bidrage til realiseringen af lokale Agenda 21 aktiviteter og kvarterløftsprojekter.

4.2 Operationelle delmål for puljen

De operationelle delmål er retningsgivende for opstilling af succeskriterierne for puljens anvendelse og den efterfølgende evaluering.

Puljens beskæftigelsesmæssige delmål :

- øget beskæftigelse i virksomheder og organisationer, der aktivt inddrager natur- og miljøhensyn i deres aktiviteter, herunder udvikling, produktion og service vedrørende mindre miljøbelastende produkter og serviceydelser samt økologisk produktion,
- flere grønne arbejdspladser i institutioner og hos myndigheder for at få udført konkrete natur- og miljøopgaver, der ellers ikke ville blive udført,
- flere grønne arbejdspladser hos virksomheder og organisationer, med henblik på at gennemføre særlige demonstrationsaktiviteter eller tilsvarende konkrete natur- og miljøopgaver.
- synergi på lokalt niveau mellem forskellige tiltag for at fremme en grøn beskæftigelsesudvikling

De konkrete virkemidler er bl.a. støtte til:

- ansættelse af nye medarbejdere til miljøopgaver i institutioner, virksomheder, hos myndigheder samt i netværk og samarbejdsgrupper,
- etablering af nye organer, virksomheder eller institutioner, som kan udføre perspektivrige grønne opgaver, og som kan forventes at fortsætte arbejdet, også når tilskuddet er ophørt,
- etablering af projekter eller andre velafgrænsede aktiviteter med stort indhold af nye og om muligt permanente jobmuligheder for medarbejderkategorier, som er ledige eller truet af ledighed, såfremt disse projekter er miljømæssigt nyskabende,
- aktiverings- og uddannelsesaktiviteter, der målrettet kan bidrage til varig grøn jobskabelse
- ansættelse af aflastningsmedarbejdere, der kan frigøre nuværende ansatte til miljøopgaver
- aktiviteter, der kan fremme langsigtet planlægning og overvejelser i et lokalområde vedrørende grøn beskæftigelse

Puljens miljømæssige delmål:

- at understøtte forebyggelsesaktiviteter samt bidrage til helhedsorientering på miljø- og naturområdet,
- at opnå konkrete reduktioner af de miljømæssige belastninger og ressourceforbruget hos den enkelte tilskudsmodtager eller generelt i samfundet,
- at demonstrere og informere om natur- og miljømæssige og økonomiske effekter af omlægninger og dermed inspirere andre til tilsvarende aktiviteter,
- at skabe holdningsændringer hos målgrupperne for projekterne og formidle information herom og dermed sikre en spredningseffekt,
- at skabe indirekte reduktioner af miljøbelastningerne ved omlægninger af adfærdsmønstre, generelt mindre forbrug af ressourcer etc.

Midlerne kan bl.a. være støtte til:

- gennemførelse af demonstrationsprojekter, der ud over at betyde øget beskæftigelse også nyttiggør og udvikler ekspertise på miljø- og naturområdet,
- gennemførelse af konkrete drifts- og anlægsopgaver, idet tilskuddet udover tilskud til aflønning af medarbejdere kan omfatte materiale- og udstyrsomkostninger samt omkostninger til specialister og til dokumentation af den miljømæssige effekt,
- formidlingsaktiviteter, der ud over at omfatte øget beskæftigelse også formidler eksisterende eller ny ekspertise og dokumenterer miljømæssige og økonomiske effekter,

- uddannelses- og træningsaktiviteter, der sikrer at såvel medarbejdere som disses ansættelsessteder opnår en varig opkvalificering
- informationsaktiviteter vedrørende mindre miljøbelastende produkter, service og adfærd, herunder lokal Agenda 21 aktiviteter,
- markedsførings- og formidlingsaktiviteter, der understøtter afsætningen af mindre miljøbelastende produkter,
- udviklingsprojekter, hvor projektresultaterne forholdsvis hurtigt kan omsættes i ny produktion eller på anden måde give en umiddelbar miljø- og beskæftigelseseffekt.

Administrative delmål:

- en effektiv og brugerorienteret ordning, hvor sagsbehandling og sagsafgørelser sker på basis af offentligtgjorte procedurer og prioriteringskriterier,
- at skabe synergi mellem puljen og øvrige offentlige initiativer med beslægtede formål, således at puljen både har en selvstændig effekt og kan anvendes til at understøtte realiseringen af andre miljø- og naturpolitiske samt beskæftigelsesmæssige målsætninger,
- i videst muligt omfang at udnytte andre myndigheders erfaringer såvel på miljø- som beskæftigelsesområdet samt at skabe velfungerende samspil med andre relevante miljøtilskudsordninger samt tilskudsordninger bl.a. på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet,
- at skabe overblik over mulighederne for grøn beskæftigelse og grundlag for vurdering af effekten af en indsats på området,
- en ordning, hvor kontrollen med projekternes forløb og den opnåede effekt samt information om resultater i videst muligt omfang gøres til en integreret del af projekternes gennemførelse og derfor sker hos tilskudsmodtagerne.

Midlerne kan bl.a. være:

- administrative funktioner og arbejdsgange, der sikrer en effektiv og velfungerende sagsbehandling
- tætte relationer til beslægtede tilskudsordninger i Miljø- og Energiministeriet samt øvrige ministerier og myndigheder
- at inddrage relevante organisationer og foreninger i arbejdet med informationsformidling
- at inddrage tilskudsmodtagerne aktivt i såvel effektivvurdering som formidling, hvilket vil gøre det muligt løbende at følge op på resultaterne af de givne bevillinger,
- løbende effektivvurdering på relevante niveauer.

5. Målgruppe

Målgrupperne for puljen er omfattende, idet principielt alle former for organisationer, virksomheder og myndigheder samt enkeltpersoner kan ansøge. Ansøgninger kan også komme fra regionale netværk, idet dog én forening/organisation/virksomhed/-myndighed skal stå for ansøgningen.

Blandt de mulige ansøgere til puljen kan således nævnes: Private virksomheder, organisationer, foreninger, offentlige myndigheder, enkeltpersoner. Private virksomheder inden for transport, landbrug, fiskeri samt stål-, skibsbygnings- og kulindustrien kan ikke støttes, da ordningen er underlagt EU's de minimisregler. De minimis reglerne er yderligere beskrevet i bilag 1.

6. Aktiviteter, der kan støttes

Puljen kan ifølge loven støtte konkrete miljøinitiativer i lokalt regi, blandt andet inden for områderne byøkologi, trafik, vedvarende energi, energibesparelser, vandbesparelser, kloakrenovering, genanvendelse, økologiske fødevarer og naturgenopretning samt tværgående miljøinitiativer.

Der kan endvidere ifølge loven ydes tilskud til udviklingsprojekter, rådgivning, information, kompetenceopbygning og koordinerende funktioner. Denne type projekter behøver ikke være lokalt forankrede. Lokale Agenda 21 projekter og kvarterløftsprojekter kan ligeledes støttes.

I praksis lægger bestyrelsen ved bedømmelsen af ansøgninger betydelig vægt på at støtte konkrete og lokale projekter, jfr. afsnit 6.2. Det betyder at mere generelle udviklings- eller undersøgelsesprojekter prioriteres lavere.

6.1 Standardkrav til projekterne

For alle ansøgningstyper gælder følgende standardkrav:

- Ansøger skal redegøre for, i hvilken organisation, hvordan og i hvilket omfang den/de etablerede arbejdspladser forventes opretholdt efter projektets afslutning. Der kan også være tale om at redegøre for andre former for beskæftigelsesmuligheder for de involverede personer.
- I projekter som på forhånd vurderes ikke at give en varig beskæftigelseseffekt, skal der redegøres for, hvilken kompetence de pågældende medarbejdere forventes at opnå, samt for forventningerne til deres fremtidige beskæftigelsessituation, når tilskudsaktiviteten er afsluttet.
- Ansøger skal redegøre for eventuel medfinansiering, enten økonomisk eller i form af medgået tid eller andre former for bidrag (gratis materialer, gratis faciliteter etc.).

- Tilskud kan ikke ydes til aktiviteter, der har til formål at sikre, at ansøger lever op til myndighedskrav eller lignende beslutninger.
- *Projekter, der ikke samlet medfører en dokumenterbar meransættelse på mindst 6 mandmåneder, kan som hovedregel ikke støttes.*
- Der ydes ikke tilskud til myndigheders, institutioners eller virksomheders varetagelse af sædvanlige drifts- og anlægsopgaver, medmindre opgaverne gennemføres med et særligt, nyskabende miljø- og beskæftigelseselement.
- Projekter, der gennemføres lokalt/regionalt og som har væsentlig betydning for den lokale/regionale udvikling, bør på forhånd være drøftet med den/de myndigheder og organisationer, der varetager eventuelle myndighedsopgaver eller har en koordinerende rolle på det pågældende område. Formålet er at sikre koordinering med lokale/regionale planer og igangværende initiativer. Resultatet af disse drøftelser skal fremgå af ansøgningen/ bilag til ansøgningen.

Endvidere gælder følgende supplerende regler:

- Den tilskudsberettigede del af projektet kan først påbegyndes, når tilsagn om tilskud er meddelt.
- Projekter, der søges af private virksomheder eller erhvervsvirksomhed drevet af myndigheder, foreninger eller organisationer er underlagt EU's de minimis regler, jf. bilag 1. Sådanne projekter kan maksimalt opnå et tilskud på 100.000 ECU.
- Der kan stilles krav om, at der skal foretages en vurdering af arbejdsmiljøkonsekvenserne af projekterne.
- Projekter, der vil kunne støttes under andre støtteordninger eller i forbindelse med tilskud til aktivering, puljeforbud og jobtræning skal om muligt samfinansieres, medmindre samfinansieringen forhindrer gennemførelsen af nyskabende projekter med særlige beskæftigelses- og miljømæssige perspektiver.
- Projekter, som i deres helhed kan støttes efter anden lovgivning, f.eks. standardtilskud vedrørende vedvarende energi og energibesparelser kan normalt ikke støttes.

6.2 Prioriterede projekttyper

Som nævnt i afsnit 1 valgte Den Grønne Jobpuljes bestyrelse i forbindelse med vedtagelsen af den første programbeskrivelse i 1997 at åbne bredt op for, hvad der måtte komme af ideer vedrørende grøn beskæftigelse, frem for at angive bestemte emner indenfor puljens støtteområder, som i de første to år skulle nyde særligt fremme. Det er fortsat bestyrelsens opfattelse og hovedret-

ningslinien for bevillingspolitikken, at puljen bredt skal støtte skabelsen af nye grønne job, således at prioriteringer primært sker med baggrund i en bedømmelse af ansøgningernes kvalitet, projekternes demonstrationsværdi og evne til at skabe varige job på miljøområdet. Den forløbne periode har vist, at der er kommet spændende projekter fra mange forskellige områder, og bestyrelsen ønsker fortsat at støtte de bedste projekter inden for en meget bred vifte af emneområder.

Bestyrelsen lægger i sin bevillingspraksis vægt på at få et rimeligt forhold mellem de investerede beløb og antallet af nyoprettede arbejdspladser, hvilket betyder, at man prioriterer projekter, som er langt fremme mod en praktisk realisering, og hvor det forekommer realistisk, at de oprettede arbejdspladser bliver varige. På den anden side ser bestyrelsen det også som sin opgave med en del af puljens midler at følge en mere risikobetonet linje ved at støtte meget perspektivrige projekter, som giver et stort afkast i form af miljøgevinster og grøn beskæftigelse, hvis de lykkes.

De generelle tværgående kriterier, der anvendes ved bedømmelsen af projekterne er følgende:

- Projekterne skal være på forkant med den miljømæssige udvikling.
- Der skal være en god sandsynlighed for, at der for et rimeligt antal støttekrone kan skabes varige grønne job. Det betyder, at der som hovedregel skal oprettes nye job med projektet, som kan forventes at blive økonomisk selvfinansierende efter støtteperioden. Eller at der skal være tale om et projekt, som med stor sandsynlighed resulterer i en væsentlig beskæftigelse uden for projektet selv. Det vurderes i forbindelse med den enkelte ansøgning, hvordan forholdet er mellem det ansøgte beløb og det antal varige job, som projektet kan forventes at resultere i. Denne vurdering betyder i nogle tilfælde, at bestyrelsen vælger kun at støtte udgifterne til løn til de ansatte i projektet.
- Projekterne skal være velfunderede. Det kan være i en eksisterende virksomhed eller organisation, eller ved at der med projektet skabes en organisering eller et netværk, der kan fungere som garant for den faglige kvalitet og projektets gennemførelse. I denne bedømmelse spiller det også ind, om der er en rimelig medfinansiering fra ansøgeren eller andre interessenter.

Inden for den ovenfor beskrevne hovedretningslinje ønsker bestyrelsen at prioritere nogle bestemte typer af ansøgninger, og også at fremhæve nogle emner,

som man lægger særlig vægt på at kanalisere støtte til. Disse opregnes herunder.

Bestyrelsen lægger i overensstemmelse med loven om Den Grønne Jobpulje betydelig vægt på, at de projekter, der støttes, er konkrete projekter i lokalt regi. Det betyder at mere generelle udviklings- eller undersøgelsesprojekter prioriteres lavere. Inden for de konkrete projekter lægger bestyrelsen vægt på at støtte følgende typer:

Virksomheder

Eksisterende eller eventuelt nye virksomheder, der tager et miljømæssigt spring på deres område. Støtten skal gøre det muligt for virksomheden at afholde de udgifter, der er forbundet med denne udvikling. Projekterne skal opfylde de ovenfor opstillede kriterier med hensyn til at være miljømæssigt på forkant og beskæftigelsesmæssigt lovende. Disse projekter kan forekomme inden for alle brancher.

Specifikke miljøtiltag

Bestyrelsen lægger vægt på at støtte konkrete miljøprojekter med demonstrationsværdi og jobskabende effekt. Det kan f.eks. være projekter i kommunalt eller amtskommunalt regi eller samarbejdsprojekter mellem myndigheder og private. Her er der ikke tale om at få et konkret firma drejet i en mere bæredygtig retning men at skabe et foregangsprojekt, som kan inspirere andre på et område, hvor der er behov for et miljømæssigt løft. Disse projekter har i den forløbne periode ligget indenfor områder som grundvandsbeskyttelse, spildevand, trafik, vedvarende energi, affald- og genanvendelse, naturgenopretning, økologisk byggeri, økologisk omstilling af kantinedrift, grøn turisme mv.

Indenfor denne kategori lægger bestyrelsen særlig vægt på at kanalisere støtte til projekter, der kan fremme skabelsen af nye varige job inden for områderne affald- og genanvendelse, naturgenopretning og økologisk afsætning og distribution.

Planlægning af grøn jobskabelse

Bestyrelsen indbød i efteråret 1998 landets kommuner til en konkurrence om at udarbejde den bedste plan for grøn beskæftigelse i kommunen. Baggrunden er, at kommunerne har gode muligheder for - evt. i samarbejde med erhvervslivet - at kombinere en række virkemidler for at fremme den grønne beskæftigelse. Bestyrelsen vil prioritere projekter, der opstår som led i sådanne helhedsprægede overvejelser om den grønne jobudvikling, idet de almindelige kriterier om at projekterne skal være på forkant med den miljømæssige udvikling dog også vil spille ind ved bedømmelsen af projekterne.

Projekter, der retter sig mod den tunge ledighed, eller spiller sammen med en social indsats

Arbejdsløsheden har ændret karakter i de senere år. Den generelle ledighed er blevet væsentligt lavere. Arbejdsløshed er i højere grad blevet et specifikt problem for bestemte svage grupper, f.eks. etniske minoriteter, nedslidte, bogligt svage eller langtidsledige. Jobpuljen har allerede støttet nogle projekter der handler om, at skabe arbejdspladser på miljøområdet for disse grupper, og/eller opkvalificere dem. Puljen vil i 2000 prioritere dette område. Puljen vil i øvrigt prioritere projekter, der spiller sammen med en social indsats.

Formidlingsprojekter

Projekter, der på en nyskabende måde formidler viden om miljømæssig bæredygtighed. Her stilles der store krav til professionalismen og til at projektet er konkret forankret og har en rimelig veldefineret modtagergruppe. Puljen har indenfor denne kategori støttet nogle konkret funderede, velunderbyggede formidlingsinitiativer (Agenda 21 virksomhed) i mindre landkommuner, hvorimod der er givet afslag til større kommuner, som bedre selv kan finansiere sådanne aktiviteter, eller til mere generelle formidlingsprojekter. Formidlingsprojekterne vil blive prioriteret lidt lavere end virksomhedsprojekter og specifikke miljøtiltag, fordi der er andre puljer, der også kan give støtte her, men bestyrelsen vil fortsat støtte dette område, såfremt projekterne kan skabe nye job.

6.3 Ændringer i prioriteringer

Miljøstyring i virksomheder

Siden oprettelsen af puljen i 1997 er der givet en række bevillinger til miljøstyringsprojekter i virksomheder, forudsat at der blev skabt et job i virksomheden som kunne forventes at blive varigt. Disse bevillinger lå i fortsættelse af en tidligere støtteordning på dette område. Der er med de to ordninger givet et betydeligt løft til arbejdet med at indføre miljøstyring i virksomheder. Bestyrelsen finder imidlertid, at der ikke fortsat bør gives bevillinger til almindelige projekter på dette område, da der nu er støttet så mange af disse projekter, at miljøstyringsindsatsen må forventes at kunne sprede sig til nye virksomheder uden statsstøtte. Særligt nyskabende og perspektivrige projekter kan dog fortsat støttes.

7. Succeskriterier

Succeskriterierne for puljen er knyttet til programets operationelle delmål.

Succeskriterierne er således dels knyttet til de måleli-

ge resultater vedrørende beskæftigelse og miljø, dels til andre former for effekt, f.eks. medarbejderudvikling, kompetenceopbygning, indirekte beskæftigelsesmæssig effekt eller holdningspåvirkning hos de involverede parter og i projektets målgruppe.

7.1 Succeskriterier vedrørende beskæftigelse, miljø og administration

Succeskriterier på beskæftigelsesområdet

Puljen sigter mod at skabe flest muligt permanente nye job, idet der dog også i særlige tilfælde kan være tale om tidsbegrænsede ansættelser. Til den direkte jobskabelse skal lægges den indirekte beskæftigelseseffekt (dels den afledte beskæftigelse hos underleverandører, dels den jobmæssige effekt af projektet, i det omfang det inspirerer til jobskabelse andre steder.) For projekter, der yderligere støttes offentligt i form af tilskud til jobtræning, aktivering og puljejob, må forventes en større beskæftigelseseffekt af puljens midler, end hvor dette ikke er tilfældet.

De fire succeskriterier på beskæftigelsesområdet er således:

- Dokumenteret merbeskæftigelse i projekternes løbetid som en direkte konsekvens af tilskuddet.
- Antallet af nye, permanente job med et væsentlig indhold af miljøarbejde hos tilskudsmodtagerne (virksomhedseffekten)
- Dokumenteret kompetenceløft hos den involverede personkreds, herunder dokumentation af ansættelse med grønt arbejde eller tilsvarende relevant beskæftigelse uden projektstøtte efter projekterne udløb (personeffekten)
- Omfanget af den grønne beskæftigelse, der er en følge af de støttede projekter, i det omfang denne beskæftigelse kan dokumenteres.

Succeskriterier på miljøområdet

De operationelle delmål og dermed succeskriterier på miljø- og naturområdet er beskrevet i afsnit 4.2. De handler om at forebygge miljøproblemer, opnå konkrete reduktioner af miljøbelastningen og ressourceforbruget og inspirere til holdningsændringer henimod en mere bæredygtig udvikling på natur- og miljøområdet.

Miljøeffekterne skal vurderes i forhold til projekternes karakter. Det fremgår af evalueringsplanen (afsnit 10), at alle projekter skal redegøre for forventede og opnåede miljømæssige resultater.

Administrative succeskriterier:

Succeskriterier vedrørende administration er:

- at der er etableret en effektiv brugerorienteret bevillingsadministration og et smidigt samarbejde med andre tilskudsordninger.
- at mindst 95 % af alle sager kan ekspederes inden for de fastlagte sagsbehandlingstider. (se punkt 8.1).
- at mindst 80% af alle ansøgere er tilfredse med sagernes administrative behandling.

7.2 Dokumentation af effekt

Følgende principper skal gælde for dokumentation af effekt og dermed for evalueringen af programmets succes og effekt.

Effekt på projektniveau

I forbindelse med ansøgning og i forbindelse med afrapportering, skal ansøger/bevillingsmodtager for hvert enkelt projekt gøre rede for:

- Direkte beskæftigelseseffekt i projektet
- Omfanget af varige arbejdspladser som følge af projektet (6 mdr. efter projektafslutning).
- Evt. forventet indirekte beskæftigelseseffekt (hos underleverandører, i form af igangsættelse af andre tilsvarende projekter, etc.)
- Kompetenceløft hos medarbejdere mv. knyttet til projekterne.
- Direkte miljø- og ressourcemæssige resultater (miljømæssige gevinster opnået hos projektdeltager eller som et direkte og målbart resultat af projektets aktiviteter)
- Indirekte miljø- og ressourcemæssige resultater (miljømæssige resultater opnået på grund af adfærdsændringer hos projektdeltagerne (f.eks. mere miljøbevidste indkøb) eller de parallelle projekter, som er igangsat)

De direkte effekter skal dokumenteres ved opgørelser/målinger. For de evt. indirekte effekter anføres grundlaget for vurderingen, hvis en sådan er praktisk mulig.

Effekt på branche-, tema- og regionalt niveau

I forbindelse med større projekter eller grupper af sammenhængende projekter lægges der op til en ekstern evaluering af projekternes miljømæssige og beskæftigelsesmæssige effekt. Disse evalueringer vil muliggøre en perspektivering af indsatsen og kan eventuelt danne udgangspunkt for vurderinger af effekt på samfundsniveau, hvor dette måtte være muligt og relevant.

8. Administrative funktioner og retningslinier

8.1 Indkaldelse og behandling af ansøgninger

Ansøgninger kan indsendes løbende, men der fastlægges årligt et antal ansøgningsfrister. Det tilstræbes, at ansøgninger, der er indsendt før en ansøgningsfrist, behandles på det førstkommande bestyrelsesmøde og senest på det efterfølgende. Dette betyder, at ansøgninger, der er indsendt inden en ansøgningsfrist typisk vil være besvaret indenfor 6 uger fra fristen.

Der anvendes ikke standardiserede ansøgningsskemaer, men ansøgerne tilbydes en diskette med disposition for ansøgningen.

Ansøgerne skal i ansøgningen nærmere redegøre for projekternes forventede miljø- og beskæftigelsesmæssige effekt, samt for projektets langsigtede økonomiske bæredygtighed. Der skal i projektets budget være afsat ressourcer til at gennemføre en obligatorisk selvevaluering vedrørende effekt af projektet og, hvor det er relevant, til formidling af projektresultaterne.

8.2 Administration af bevillinger

Tilskud udbetales normalt først, når det dokumenteres, at projektet er gennemført og alle udgifter er afholdt. Dokumentation skal angive samtlige udgifter og indtægter ved projektet i form af en specificeret regnskabsoversigt, som minimum i overensstemmelse med budgettes specifikationer. Tilskuddet kan dog udbetales i rater, der modsvarer de faktisk afholdte udgifter, ligesom der i særlige tilfælde kan gives tilsagn om hel eller delvis forudbetaling.

For projekter over 100.000 kr. skal regnskabet attesteres af en registreret eller statsautoriseret revisor eller af den kommunale revision. Dette gælder dog ikke for statsinstitutioner.

Samtlige regnskabsbilag kan kræves indsendt til gennemsyn. Uberettiget modtagne tilskud kan kræves tilbagebetalt.

I bevillingsbetingelserne indgår krav om rapportering, herunder om standardiseret indberetning af projektresultater og erfaringer. Desuden stilles krav til tilskudsmodtagere om deres medvirken ved en evt. evaluering samt ved information om projektet. De generelle tilskudsvilkår, som omfatter alle tilskud, vedrører regler for bortfald af afgivne tilsagn, regler om tilbagebetaling af tilskud i tilfælde af misligholdelse, krav om regnskab og revision, samt om tilskudsmodtagers pligt til at meddele Den Grønne Jobpulje enhver oplysning, der har betydning for modtagelsen af tilskud. De generelle bestemmelser omfatter endvidere regler om adgang til besigtigelse og om strafansvar.

Reglerne er godkendt af bestyrelsen og af Rigsrevisionen.

8.3 Projektopfølgning

Puljen lægger op til en væsentlig grad af decentral indsats. Ansvar for projektopfølgning, ud over den rent administrative opfølgning på bevillingerne, placeres derfor hos tilskudsmodtagerne.

Det betyder blandt andet, at sekretariatet ikke deltager i styregrupper og følgegrupper med mindre deltagelse i disse vil have væsentlig betydning for puljens virke og bevillingspraksis.

Der lægges derimod op til at relevante interessenter indgår i styre- og følgegrupper, blandt andet for at sikre et medansvar hos de interessenter, der står bag ansøgningerne. Udover at fungere som garant for, at projekterne gennemføres som planlagt, skal følge- og styregrupper bidrage til en effektiv udnyttelse af resultater og til aktive bestræbelser på at ansætte projektmedarbejderne efterfølgende.

9. Strategi for markedsføring og resultatformidling

Strategien for markedsføring og resultatformidling omfatter følgende elementer:

- Information om Den Grønne Jobpulje med henblik på at få et passende antal relevante ansøgninger inden for alle puljens aktivitetsområder
- Politik for og krav om resultatformidling fra de projekter, som støttes af puljen. Erfaringer fra evaluering af andre programmer indikerer, at den enkelte tilskudsmodtager bør pålægges en væsentlig del af informationsforpligtelsen. For alle større projekter bør der være udarbejdet en informationsplan, eller være lagt op til en efterfølgende informationsaktivitet baseret på de opnåede resultater.
- Informationsformidling fra puljen, eller organiseret og inspireret af puljen, der kan sikre, at de overordnede resultater opsamles og bearbejdes og at de tilgår relevante interessenter både på det operationelle niveau og på det miljø- og beskæftigelsespolitiske niveau.

10. Evalueringsplan

I lov og bekendtgørelse er forudsat gennemført effektivt vurderinger af større og for ordningen dækkende projekter samt evalueringer af indsatsen under puljen.

Opfyldelsen af kravene om effektiv vurdering og evaluering er planlagt tilgodeset ved iværksættelse af effektiv vurdering og evaluering på 4 niveauer: Tilskudsmodtagernes selvevalueringer, sekretariatets løbende

projektvurdering og erfaringsopsamling, proces-evalueringer af større eller principielle projekter og grupper af projekter, samt samlede evalueringer af støtteordningen.

Alle fire typer af evaluering har som udgangspunkt de succeskriterier og mål som er beskrevet i afsnit 4 og 7.

Selvevalueringer udføres af projektdeltagerne efter et eller flere faste paradigmaer. Krav om gennemførelse af selvevalueringer både ved starten, ved afslutningen og 6 måneder efter bevilling bliver en del af bevil-
lingsgrundlaget. Sekretariatet har ansvaret for den løbende opfølgning på kravet om selvevalueringer.

Sekretariatets løbende projektvurdering, erfaringsopsamling og mere statistiske rapportering herunder bearbejdning af selvevalueringerne vil give et løbende overblik over effekten af forskellige former for tilskud. Dette arbejde skal blandt andet danne basis for årsberetningerne fra bestyrelsen og anden udad-
vendt information om ordningen.

Procesevalueringer skal skabe mere viden om de mekanismer, der eksisterer på området, herunder især hvad der kan fremme målopfyldelsen og afdækning af barrierer for målopfyldelsen, samt sikre data til en uvildig, ekstern effektivvurdering. Procesevalueringer udføres som mere dybdegående, som regel eksterne evalueringer, der følger udvalgte, større projekter fra

ansøgning, over projektforsløb til konstatering af effekt efter projektafslutning. Procesevalueringerne vil dermed også blive et vigtigt redskab i prioriteringen af anvendelsen af midlerne fra puljen og til opnåelse af viden om forudsætningerne for at kombinere forskellige former for jobskabelse med miljøforbedringer.

Samlede midtvejs- og slutevalueringer er de eksterne evalueringer, der tilrettelægges med henblik på at belyse programmets resultater som helhed. Erfaringer viser, at data til såvel midtvejs- som slutevalueringer må opsamles løbende - dvs. dels i takt med projekternes igangsættelse og afslutning, dels på et passende tidspunkt efter afslutning. Tilskudsmodtagernes selvevaluering og erfaringsopsamlingen i sekretariatet vil udgøre basis for den eksterne evaluering, hvorfor de samlede evalueringsaktiviteter vil udgøre en helhed. Succeskriterierne indgår som vigtige elementer i evalueringerne, men det vil også være væsentligt at få samlet op på andre typer effekter og barrierer. Ikke mindst procesevalueringerne skal især beskæftige sig med de mere bløde effekter og barriereproblemer, som ikke kan udledes af statistikker, men som meget vel kan vise sig at udgøre centrale, langsigtede effekter.

Jobpuljen har truffet aftale med konsulentfirmaet CASA om at forestå proces-, midtvejs-, og slutevalueringen.

Notat om de minimis- støtteordninger

De minimis- støtteordninger er betegnelsen for finansielle virksomhedsstøtteordninger, der ydes med så små støttebeløb, at de ikke vurderes at medføre en mærkbar påvirkning af samhandlen og dermed konkurrenceevnen mellem medlemsstaterne.

De minimis- støtteordninger skal derfor ikke på forhånd anmeldes til Kommissionen.

Der gælder følgende generelle regler for de minimis- støtte:

- Det maksimale samlede de minimis- støttebeløb er fastsat til 100.000 ECU over en periode på 3 år, der begynder ved udbetalingen af den første de minimis- støtte
- Dette beløb dækker al offentlig støtte, der ydes som de minimis- støtte og berører ikke støttemodtagerens mulighed for at få støtte i henhold til andre ordninger, der er godkendt af Europakommissionen
- Dette beløb dækker alle støttekategorier- uanset form og formål, med undtagelse af eksportstøtte, som ikke er omfattet af reglen

De minimis- støttebeløb udbetales ofte, men ikke udelukkende til små og mellemstore virksomheder.

Det er ikke muligt under de minimis- ordningen at give tilskud til følgende sektorer: Transport, landbrug og fiskeri samt skibsbygnings-, kul og stålindustri, da disse sektorer er undergivet særlige regler

om statsstøtte. Den nærmere afgrænsning af sektorerne afhænger af Kommissionens praksis, herunder af de af Kommissionens udstedte meddelelser.

Der kan ikke ydes tilskud til eksport. Tilskud til f.eks. produktudvikling, deltagelse i udstillinger og messer, igangsættelse af undersøgelser og konsulentbistand i forbindelse med introduktion af et nyt eller eksisterende produkt på et nyt geografisk marked, er i denne sammenhæng ikke at regne for eksportstøtte.

Tilskud til offentlige myndigheders forvaltningsopgaver udgør ikke statsstøtte. Sådanne tilskud omfattes derfor ikke af begrænsningerne i EU's statsstøtteregler. Tilsvarende gælder for tilskud til foreninger og organisationer, med mindre tilskuddet tilgodeser virksomheder eller på anden måde kan fordrøje konkurrencen. Tilskud til offentlige myndigheder, foreninger og organisationer er derfor undtaget begrænsningerne under de minimis- reglen med mindre tilskuddet ydes til disses erhvervmæssige virksomhed. Såfremt tilskuddet ydes til virksomheder, der helt eller delvis drives af ovenstående myndigheder, foreninger eller organisation, kan tilskuddet udgøre statsstøtte, og er derfor underlagt begrænsningerne i de minimis- ordningen. Afgrænsningen mellem tilskud til erhvervmæssig virksomhed og tilskud til anden aktivitet afhænger bl.a. af, om tilskuddet vil kunne påvirke private virksomheders konkurrencesituation. Det forudsættes, at der ved tildeling af tilskud foretages en konkret vurdering heraf.

Kilde: Seneste meddelelse fra Kommissionen af 6. marts 1996 om de minimis støtteordninger, EFT 1996 C 68/9.

Forretningsorden

Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 694 af 27. august 1997

Bekendtgørelse af forretningsorden for bestyrelsen for Den Grønne Jobpulje

I medfør af § 5, stk. 7 i lov nr. 434 af 10. juni 1997 om pulje til grøn beskæftigelse fastsættes følgende:

§ 1. Bestyrelsen for Den Grønne Jobpulje træffer afgørelse om anvendelse af de på de årlige finanslove bevilgede beløb til puljen til grøn beskæftigelse i overensstemmelse med loven og de af miljø- og energiministeren fastsatte regler.

§ 2. Formanden tilrettelægger bestyrelsens arbejde, fastsætter tid og sted for bestyrelsens møder og drager omsorg for udførelsen af dens beslutninger.

§ 3. Bestyrelsen holder bestyrelsesmøde mindst seks gange om året. Mødeplan fastlægges for et kalenderår ad gangen.

Stk. 2. Samtlige ansøgninger, der er modtaget senest 4 uger inden et møde, og som er fyldestgørende oplyst, skal så vidt muligt behandles på det pågældende møde og senest på det efterfølgende bestyrelsesmøde. Ansøgninger, der er modtaget senere, kan modtages til behandling, såfremt der i bestyrelsen er enighed om det.

Stk. 3. Bestyrelsen får senest en uge før bestyrelsesmødet tilsendt dagsorden, bilagt en liste over ansøgningerne samt indstilling med sagsbeskrivelse for samtlige ansøgninger. Endelig

udsendes inden hvert møde en økonomisk status for puljen med oversigt over allerede afgivne tilsagn samt resterende tilsagnsramme i det pågældende år.

§ 4. Miljøstyrelsen stiller sekretariat til rådighed for bestyrelsen. Sekretariatet forelægger ansøgninger for bestyrelsen med en indstilling til afgørelse.

§ 5. I hastende sager kan der træffes afgørelse ved skriftlig procedure. Hvis et medlem ønsker det, skal sagen dog udskydes til næste ordinære bestyrelsesmøde.

§ 6. Beslutning om tildeling af tilskud kan kun træffes af bestyrelsen i enighed. Beslutningerne indføres i et mødereferat, der udsendes til bestyrelsens medlemmer.

Stk. 2. Bestyrelsens beslutning om tilskud eller afslag udsendes til ansøgerne senest 2 uger efter bestyrelsesmødet. Brevene underskrives af sekretariatet på formandens vegne.

§ 7. Bestyrelsens medlemmer er underlagt reglerne i forvaltningslovens kapitel 2 om inhabilitet og forvaltningslovens kapitel 8 om tavshedspligt.

§ 8. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. september 1997.

Miljø- og Energiministeriet, den 27. august 1997

SVEND AUKEN

/ Erik Lindegaard

Vejledning om Den Grønne Jobpulje

Den Grønne Jobpulje støtter projekter, der kan fremme grøn beskæftigelse ved at skabe nye arbejdspladser inden for miljøområdet. Der er i 2000 ca. 80 mio. kr. til rådighed i puljen. Den administreres af et sekretariat i Miljøstyrelsen, men beslutning om tildeling af støtte træffes af puljens bestyrelse. 2000 er det sidste år, der er afsat penge til jobpuljen.

Hvad kan man søge støtte til?

Puljen kan efter loven give tilskud til:

- Konkrete lokale miljøinitiativer bl.a. inden for byøkologi, trafik, vedvarende energi, vand- og energibesparelser, kloakrenovering, genanvendelse, økologiske fødevarer og naturgenopretning.
- Tværgående miljøprojekter, der kan reducere den miljømæssige belastning fra virksomheder, institutioner, boligområder og private husholdninger eller i øvrigt fremme beskyttelse og forbedring af natur og miljø, f.eks. lokal Agenda 21 projekter.
- Udviklingsprojekter, rådgivning, information, kompetenceopbygning samt koordinerende funktioner, selv om de ikke er lokalt forankrede. Disse typer af projekter prioriteres efter puljens praksis lavere end mere konkrete projekter.

Hvad lægges der vægt på?

Puljen lægger vægt på at støtte projekter, som på en gang gavner både miljøet og beskæftigelsen. Puljen støtter fortrinsvis konkrete projekter i lokalt regi, dvs. projekter, der er kommet ud over skrivebordsstadiet, men som endnu ikke har fået almindelig udbredelse. Ved prioriteringen lægges der vægt på:

- at projekterne er på forkant med den miljømæssige udvikling
- at projekterne kan skabe ordinære stillinger, der fortsætter efter tilskudsperioden.
- at projekterne er velfunderede, f.eks. i en eksisterende virksomhed, eller hviler på et rimelig bredt organisatorisk grundlag eller netværk.
- at projekterne har medfinansiering fra ansøgerne selv eller andre interessenter eller støtteordninger. I tilfælde, hvor projekterne delvis hører ind under andre støtteordninger, kan Den Grønne Jobpulje bidrage med støtte til dele af projektet – f.eks. løn-tilskud.

I nogle tilfælde støtter puljen også oprettelse af midlertidige job. Det kræver, at projektet er særlig miljømæssigt nyskabende eller har stor demonstrationsværdi. Puljen støtter også i nogle tilfælde projekter, der ikke i

sig selv indebærer varig beskæftigelse, hvis de medfører en væsentlig beskæftigelse uden for projektet selv eller en væsentlig opkvalificering af medarbejdere eller ledige. I 2000 vil puljen lægge større vægt end hidtil på at støtte projekter, der har til formål at skabe job til grupper, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Puljen kan i princippet støtte alle typer af udgifter, men vil ofte øremærke støtten til lønudgifter.

Særligt prioriterede områder

Puljen lægger vægt på at støtte de mest nyskabende projekter inden for hele sit område, og bevillingspolitikken er derfor under stadig udvikling. I 2000 prioriterer puljen særligt:

- Eksisterende eller eventuelt nye virksomheder, der tager et miljømæssigt spring på deres område.
- Projekter, der kan skabe nye varige job inden for følgende tre områder: Affald- og genanvendelse, naturgenopretning, økologisk afsætning og distribution.
- Projekter, der er led i en helhedsorienteret planlægning i kommunerne for at styrke den grønne jobskabelse.
- Projekter, der som målgruppe har personer, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, eller som i øvrigt spiller sammen med en social indsats.

Eksempler på støttede projekter

I puljens årsberetninger og på puljens hjemmeside, www.mst.dk/gronjob er der resuméer af de projekter, der har fået støtte.

Ansøgere er velkomne til at ringe til puljens sekretariat og søge råd og vejledning om ordningen.

Hvad støtter puljen ikke

Jobpuljen støtter som hovedregel **ikke** følgende projekttyper:

- Myndigheders og virksomheders udførelse af deres almindelige arbejdsopgaver.
- Almindelige projekter vedrørende miljøstyring i virksomheder.
- Grønne initiativer, som er ved at være almindeligt udbredte.
- Aktiviteter, der har til formål at sikre, at ansøger lever op til nuværende og planlagte myndighedskrav eller lignende.
- Rene udredningsprojekter og projekter, der i hovedsagen bygger på konsulenttydelser.

- Almindelig kompetenceopbygning i konsulent-firmaer.
- Projekter, der i deres helhed falder ind under andre støtteordninger eller som henhører under andre lovområder. F.eks. anser jobpuljen det ikke som sin opgave at støtte oprettelsen af generelle uddannelsesstilbud, selv om de handler om miljø eller natur.
- Udgifter eller projektførløb, der er afholdt eller gennemført før der foreligger en bevilling fra puljen.
- Projekter der indebærer mindre end 1/2 mandårs nyansættelse.

Hvem kan søge støtte?

Tilskud kan ydes til alle former for virksomheder, institutioner, organisationer og myndigheder såvel som til enkeltpersoner. Ansøgninger kan godt komme fra et netværk af organisationer mv., idet dog én af parterne skal stå for ansøgningen.

Puljen er underlagt EU's "de minimis-regler", der indebærer, at der ikke kan gives støtte til erhvervsvirksomhed inden for transport, landbrug, fiskeri, skibsbygnings-, kul- og stålindustrien. Erhvervsvirksomhed inden for andre brancher kan højst modtage 100.000 ECU (ca. 750.000 kr.) i offentlig støtte (dvs. inklusiv støtte fra andre offentlige støtteordninger under de minimis-reglerne) inden for 3 år.

Hvad skal en ansøgning indeholde?

Ansøgere kan rekvirere en diskette med et ansøgnings-skema i sekretariatet (eller hente den på jobpuljens hjemmeside). Anvendelse af dette skema er ikke et absolut krav, men en ansøgning skal indeholde følgende oplysninger (brug listen som disposition for ansøgningen, hvis skemaet ikke anvendes):

- Projektets titel.
- Ansøgerens organisatoriske tilhørsforhold. Hvis der er tale om en forening, institution, organisation eller lignende vedlægges en kopi af vedtægterne/seneste årsberetning samt seneste årsregnskab. Virksomheder vedlægges seneste årsregnskab.
- Juridisk/økonomisk ansvarlig person og organisation.
- SE-nummer.
- Kontaktperson.
- Det ansøgte beløb
- Oplysning om projektperiodens længde.
- Formål med projektet.
- Baggrunden for projektet.
- Beskrivelse af projektførløb og tidsplan. Beskrivelsen skal kunne relateres til budgettet.
- Redegørelse for den beskæftigelsesmæssige effekt

såvel i projektet som efterfølgende, herunder i hvilken organisation den/de etablerede arbejdspladser forventes opretholdt efter projektets afslutning. Der kan også være tale om at redegøre for andre beskæftigelsesmuligheder for de involverede personer.

- I projekter, som på forhånd vurderes ikke at give en varig beskæftigelseseffekt, skal der redegøres for, hvilken kompetence de pågældende medarbejdere forventes at opnå, samt for forventningerne til deres fremtidige beskæftigelsessituation, når tilskudsaktiviteten er afsluttet.
- Redegørelse for de miljømæssige effekter og det forventede miljømæssige resultat.
- Redegørelse for, i hvilket omfang projektet på langt sigt vil være økonomisk bæredygtigt.
- Ansøgerens særlige argumenter for at søge tilskud, herunder eventuelt en beskrivelse af særlige forudsætninger for at kunne gennemføre projektet.
- Samarbejdspartnere (tilkendegivelser fra disse kan vedlægges som bilag).
- Styregruppe og/eller følgegruppes sammensætning (i en række tilfælde vil nedsættelse af sådanne grupper være et krav).
- Informationsplan for formidling af projektresultaterne (obligatorisk ved større projekter).
- Det samlede og specificerede budget, herunder en finansieringsplan, hvoraf det fremgår om der er søgt/opnået tilskud fra anden side.
- En redegørelse for omfanget af inddragelse af både professionel og frivillig arbejdskraft.
- Hvis projektet er af væsentlig betydning for en kommune eller et amt, eller hvis der lægges op til et formaliseret samspil med en allerede etableret institution eller organisation, bør en udtalelse herfra vedlægges.

Ansøgningen skal være underskrevet af den juridisk ansvarlige for projektet.

Ansøgningen indsendes i 4 eksemplarer. Årsregnskab og vedtægter/årsberetning dog kun i et eksemplar. Hvis ansøgeren ønsker, at bestemte materialer, som er svære at kopiere (aviser, store formater, flerfarvede tryk og lignende), skal uddeles til hele bestyrelsen, bør det vedlægges i 4 eksemplarer (kan returneres, hvis det ønskes).

Krav til budget

Budgettet skal være specificeret og omfatte de relevante af følgende poster:

Udgifter

- Lønomkostninger: Lønomkostninger skal specifices på løn til nyansatte og løn til allerede ansatte,

der skal deltage i projektet. Det skal angives, hvor mange fuldtids- eller deltidsstillinger, der indgår. For deltidsstillinger skal timetal og lønsats angives. Det skal fremgå, hvis der er regnet med løntilskud fra anden side.

- Administrationsomkostninger/generalomkostninger (dvs. omkostninger til husleje, el, telefon, porto, kopiering mv.): Ansøger kan enten specificere de administrative omkostninger eller budgettere med et generalomkostningstillæg på 25% af lønomkostningerne.
- Rejse- og opholdsomkostninger: Opgjort efter statens regler.
- Uddannelsesomkostninger: Deltagergebyrer og uddannelsesmaterialer.
- Ekstern bistand: Specificeret i forhold til arbejdsplanen (konsulentudgifter, analyser, etc).
- Konkrete ydelser, materialer og udstyr: Specificeret i henhold til arbejdsplan.
- Informationsudgifter og PR.
- Revision.
- Projektevaluering (obligatorisk).
- Formidling af projektresultaterne.

Indtægter

- Kommerciel omsætning.
- Egenfinansiering.
- Deltagerbetaling.
- Tilskud fra samarbejdspartnere.
- Sponsorindtægter.
- Tilskud fra andre (specificeres). Det bedes angivet om tilskuddet er ansøgt eller bevilget.
- Ansøgt tilskud fra Den Grønne Jobpulje.

Såfremt projektet løber over mere end et finansår, skal budgettet angive både de samlede beløb for hele projektperioden og en opdeling på finansår. Det bør desuden fremgå, hvorledes ansøgeren bidrager, f.eks. med arbejdskraft, materialer, kontorfaciliteter mv.

Hvis der er tale om erhvervsvirksomhed, skal virksomheden bekræfte, at den ikke inden for de seneste 3 år har modtaget tilskud under andre ordninger omfattet af de minimis-reglen, der forhindrer den i at modtage det ansøgte tilskud.

Hvor sender man ansøgningen hen?

Ansøgningen indsendes til:

Den Grønne Jobpulje
c/o Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Ansøgningen samt bilag, der ønskes uddelt til bestyrelsen indsendes i 4 eksemplarer, årsregnskab og vedtægter/årsberetning i et eksemplar.

Der afholdes mindst 7 bestyrelsesmøder i 2000. Ansøgningsfristerne i resten af 2000 er: 6. april, 11. maj, 15. august, 29. september og 7. november. Overholdes fristerne, vil man normalt få meddelelse om sagens udfald 6 uger efter fristen.

Hvorledes udbetales støtten?

Alle bevillinger gives som tilskud. Tilskuddene er skattepligtige for modtager, men normalt ikke momspligtige.

Tilskuddet gives på nogle generelle vilkår, der blandt andet betyder, at tilskudsmodtager har pligt til at orientere, hvis der sker ændringer i projektførelsen eller hos ansøger. Tilskudsmodtagerne skal desuden skrive under på, at de overholder gældende miljølovgivning.

Der stilles desuden krav om, at tilskudsmodtagerne udarbejder en slutrapport over projektførelsen og i øvrigt samarbejder ved en ekstern evaluering af de støttede projekter.

Tilskuddet udbetales normalt bagud, når udgifterne er afholdt. Udbetalingen kan opdeles i rater svarende til afgrænsede faser i projektførelsen. Når særlige grunde taler for det, kan der opnås forskud.

Projektrengnskaber for tilskud over 100.000 kr. skal revideres af en registreret eller statsautoriseret revisor (udgiften hertil kan indgå i ansøgningens budget) eller den kommunale revision. Dette gælder dog ikke statslige institutioner.

Kravene til regnskabsafklæggelse fremgår af et papir, som man modtager sammen med bevillingsbrevet. Det kan fås af interesserede ved henvendelse til sekretariatet.

Hvem har ansvaret for puljen?

Bestyrelsen for Den Grønne Jobpulje består af:

Jes Lunde (formand)

Vibeke Grønbæk

Steen Andersen

Bestyrelsen er udpeget af miljø- og energiministeren for 2 år ad gangen. Den træffer beslutning om tilde-
ling af støtte. Bestyrelsens beslutninger er endelige
og kan ikke indbringes for ministeren eller anden
administrativ myndighed.

Den daglige administration varetages af Det Grønne
Sekretariat i Miljøstyrelsen, der desuden er ansvarlig
for administration af Den Grønne Fond.

Sekretariatsleder er Vagn Jelsø. For tiden varetager
fuldmægtig Tove Jensen, forstfuldmægtig Flemming
Bo Petersen og afdelingsleder Inga Eskildsen opga-
verne for Den Grønne Jobpulje.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til se-
kretariatet eller på jobpuljens hjemmeside,
www.mst.dk/gronjob, der bl.a. indeholder ansøg-
ningsskema og bevillingsoversigter.

DEN GRØNNE JOBPULJE

c/o Miljøstyrelsen

Strandgade 29

1401 København K

Telefon: 32 66 01 00

Fax: 32 66 03 20

gronjob@mst.dk

www.mst.dk/gronjob

Denne vejledning kan fås ved henvendelse til Sekre-
tariatet eller i Miljøbutikken,
tlf. 33 95 40 00 e-post: butik@mem.dk

© 2004 by The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved. Printed in the United States of America. This book is printed on acid-free paper.

Figure 1. The effect of the concentration of the polymer on the gelation time of the polymer solution.

2025年12月15日

© 2007 Pearson Education, Inc. All rights reserved. This publication is protected by copyright. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from Pearson Education, Inc.

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 103–110

တေးဂီတအမျိုးမျိုးကို ချစ်မြတ်နိုးစားရသူများအား အားပေးအားပေးပါ။

Andriyanto, Ir. : *Hubungan antara umrah haji dengan umrah haji* (unpublished)

ရန်ကုန်မြို့နယ်အတွင်းရှိ အခြားအစားအသုံးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများကိုလည်း အသေးစိတ်စစ်ဆေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားသည်။

^aValues are means $\pm$ SD.

Udvalgte af: [Kommunikationstekniker](#), [Kommunikationstekniker](#), [Kommunikationstekniker](#)

Das archaische Symbol der Jungfrau, das die Göttin Kora darstellt,

Bitte das zu Hilfe nehmen, um einen markierten Zusammenhang über spezielle Verbindungen herzustellen.

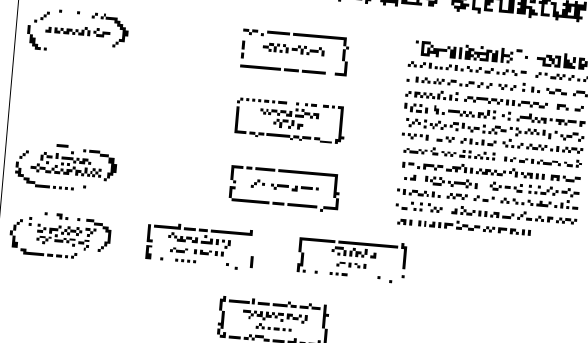
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

.....
for example:

- [illegible]

[illegible]

1000

"Demotivators": *—* **2004**
 The year's most popular demotivators were those that depicted the president in a negative light. The most popular was a picture of the president with the words "I'm a liar" written across his face. Other popular demotivators included a picture of the president with the words "I'm a liar" written across his face, a picture of the president with the words "I'm a liar" written across his face, and a picture of the president with the words "I'm a liar" written across his face.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

Transmittal

1. The first step is to identify the problem. This involves understanding the current situation and what needs to be changed.

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Formed _____
Dated _____

[illegible]

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

